

Iktatószám: 30512 -1/2024.

Javaslat
a Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjának
jóváhagyására

Tisztelt Bizottság!

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának költségvetési szerve a Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde, amely – alapító okiratában foglaltak szerint - 10 telephelyen látja el a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 6. pontjában foglalt óvodai ellátás közfeladatát, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 8. §-ában meghatározott óvodai nevelés ellátásával összefüggő feladatokat, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 43/A. §-a szerinti mini bölcsődei ellátást, valamint az intézményi gyermekétkeztetést a mini bölcsődében és óvodában a Gyvt. 21. § (1) bekezdés a)-b) pontjai; továbbá a szünidei gyermekétkeztetést a Gyvt. 21. § (1) bekezdés g) pontja alapján.

Az Nkt. 5. § (2), 26. § (1) bekezdései, valamint a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) 6. § (1) bekezdése értelmében az óvoda az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján pedagógiai programot készít, vagy az ily módon készített pedagógiai programok közül választ.

Az EMMI rendelet 6. § (2) bekezdése alapján az óvoda pedagógiai programja meghatározza

- az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítségét, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,
- a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,
- nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvoda esetén a nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatokat,
- az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket,
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.
- továbbá az EMMI rendelet 11. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelése esetén a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységet.

Az Nkt. 26. § (1) bekezdése értelmében a nevelő és oktató munka az óvodában pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot az igazgató/főigazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá.

A közelmúltban bekövetkezett jogszabályváltozások, illetve a kialakult gyakorlat szükségessé tették a Pedagógia Program áttekintését, majd kiegészítését különösen az alábbi témakörökben:

- szakmai munka eredményének bemutatása,
- célrendszer, gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép,
- érzelmi, erkölcsi és értékorientált nevelés,
- az óvodai élet megszervezése.

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének az Önkormányzat és Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 24/2020.(VIII.27.) önkormányzati rendelete 8. mellékletében foglalt táblázat 58. sora alapján a Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde pedagógiai programját - a Közgyűlés által átruházott hatáskörben – a Népjóléti Bizottság hagyja jóvá.

Kérem a Tisztelt Bizottságot, hogy az előterjesztést megvitatni és az alábbi határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen!

Határozati javaslat

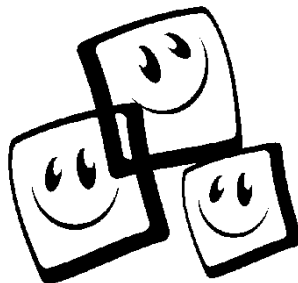
Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének Népjóléti Bizottsága a Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programját az 1. melléklet szerint jóváhagyja.

Határidő: azonnal

Felelős: Lilinger Hermina főigazgató

Salgótarján, 2024. október 14.

Lilinger Hermina sk.
főigazgató

OM azonosító: 032015

Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A Pedagógiai Programot Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének Népjóléti Bizottsága/2024. (.....) NJB sz. határozatával hagyta jóvá.

Hatálybalépés: 2024. 11.01.

Tartalomjegyzék

KÜLDETÉSNYILATKOZAT	5
1. BEVEZETŐ.....	6
Óvodánk megalakulása, jelenlegi helyzete	11
INTÉZMÉNYÜNK KÖRNYEZETI SAJÁTOSSÁGAI – HELYZETKÉP 11	
A SALGÓTARJÁNI ÖSSZEVONT ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE AZ ALÁBBI SZERVEZETI EGYSÉGEKRE TAGOLÓDIK:.....	11
2. AZ ÓVODA KÜLDETÉSE	11
2.1. Célrendszerünk.....	12
2.2. Gyermekkép.....	15
2.3. Óvodakép	16
2.4. Pedagóguskép.....	17
2.5. Pedagógiai alapelveink.....	18
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	19
3.1. Egészséges életmód kialakítása, egészségfejlesztési program	19
3.2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	26
3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	30
3.3.1. Anyanyelvi nevelés	30
3.3.2. Értelmi nevelés	32
4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	35
4.1. Játék.....	35
4.2. Verselés, mesélés	37
4.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	39
4.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	40
4.5. Mozgás.....	42
4.6. A külső világ tevékeny megismerése	44
4.7. Munka jellegű tevékenységek.....	47
4.8. Tevékenységben megvalósuló tanulás	48
5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	50

5.1. Személyi feltételek	50
5.2. Tárgyi feltételek.....	51
5.3. Az óvodai élet megszervezése	54
5.3.1. Napirend	54
5.3.2. Heti rend	54
5.4. Az óvoda szokás- és szabályrendszere	55
5.5. A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde pedagógiai dokumentumai és azok tartalma	56
5.6. Az óvoda kapcsolatrendszere	57
5.6.1. Családokkal való együttműködés	58
5.6.2. Óvoda-iskola kapcsolata.....	61
5.6.3. Az óvoda kapcsolat rendszere	62
 NÓGRÁD VÁRMEGYEI PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT	 63
5.6.4. Az intézményegységek kapcsolattartása az együttműködés alapelvei	65
 6. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGÜNK	 66
6.1. Gyermekbalesetek megelőzése	68
6.2. Egészségügyi vizsgálatok biztosítása	69
6.3. Az egészséges életmód biztosítása	69
6.4. A gyermek óvodába kerülésének biztosítása	70
6.5. A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme.....	70
6.6. A gyermekvédelmi program megvalósításának feltételei	70
6.7. Óvodai fejlesztőprogram	71
6.8. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.....	72
6.8.1. Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel élő gyermekek integrált nevelése	72
6.8.2. Sérülés specifikus fejlesztés feladatai:	74
6.8.3. A fejlesztés folyamata, szinterei	77
6.8.4. Szükséges feltételek.....	77
6.8.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése.....	78
6.9. Nemzetiségi nevelés	79
 7. A GYERMEK ÉS A KÖZÖSSÉG FEJLŐDÉSÉNEK, ELŐMENETELÉNEK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	 82

7.1. Óvodánk ellenőrzési – értékelési rendszere	82
7.2. A gyermekcsoportok fejlődésének ellenőrzési, értékelési rendszere	82
7.3. A gyermekek előmenetelének értékelése	83
8. A SALGÓTARJÁNI ÖSSZEVONT ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE	84
PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK HATÁLYA.....	84
8.1. A pedagógiai program hatálya.....	84
SALGÓTARJÁNI ÖSSZEVONT ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE SZERVEZETI ÁBRA (ORGANOGRAM)	85

Küldetésnyilatkozat

A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde minden intézményegységében nevelőmunkánk célja, a gyermek személyiségének, egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének elfogadása, tiszteletben tartása, fejlesztése, egyéni kompetenciáinak kibontakoztatása szeretetteljes, biztonságot adó óvodai légkörben, a családokkal együttműködve.

Olyan érzelemgazdag, nyugodt, tevékeny óvodai élet megteremtésére törekszünk, amelyben kiemelt szerepet szánunk az egészséges életmód és a környezettudatos életvitel megalapozásának, és ahol biztosított az egyéni és a szociális szükségletek kielégítése.

Valljuk, hogy a játék, amely magában foglalja a tanulás és felfedezés lehetőségét, a 2.5 - 3 - 7 éves gyermek legfontosabb tevékenysége, ezért vállaljuk az óvodai tevékenységrendszerben elsődleges és meghatározó szerepének biztosítását.

Arra törekszünk, hogy a gyermek spontán fejlődése és a nevelési céljainknak megfelelő tudatos fejlesztés egymást kiegészítve érvényesüljön. Célkitűzésünk nem más, mint hogy reális értékelésünk a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva fejlessze önismeretét, önértékelését.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket támogató célzott programokat valósítunk meg differenciált, személyiségközpontú neveléssel.

Valljuk, hogy mindezt igényes környezetben, a helyi nevelési programok specifikumainak alkalmazásával valósíthatjuk meg.

Fontos számunkra az esélyteremtést támogató intézményfejlesztés, és a pedagógiai módszertani megújulás. A nevelőtestület számára fontos a folyamatos tartalmi és módszertani fejlesztés.

Óvodáinkban a nevelés eredményességét segíti, hogy az itt foglalkoztatottak munkájuk iránt elhivatottságot érző, innovatív, szakmailag jól felkészült, gyermekszerető szakemberek, akik folyamatosan képezik magukat

Sajátos helyzetünkből adódóan vállaljuk a „különbözőség”, elismerését, tolerálását, az ebből adódó speciális feladatvégzést, az integráció megvalósítását.

Küldetésnyilatkozatunkban - mely egyben nevelésfilozófiánk - valljuk, hogy óvodánk foglalkoztatottai elkötelezettek a Pedagógiai Programban megfogalmazott célok, feladatok megvalósítása és minőségi munka iránt.

1. Bevezető

Salgótarján Megyei Jogú város Közgyűlése a 9/1999. (II.22.) Öh. sz. határozat 3. pontja értelmében 1999. július 1-ei hatállyal új intézményt hozott létre, melynek tagintézményei lettek a salgótarjáni óvodák.

OM azonosító: 032015

- **A köznevelési intézmény (továbbiakban: költségvetési szerv - Alapító Okirat alapján)**
neve: Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde
székhelye: 3100 Salgótarján, Arany J. út 19/B.

Intézmény	Címe	Főigazgató	Telefon	e-mail cím
Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde	3100. Salgótarján Arany János út 19/B.	Lilinger Hermina	32/314-821; 20/231-1847	lilingerhermina@stovodak.hu

Központi Óvoda/ tagintézmények

Óvoda	Címe	Tagintézmény-igazgató/ Főigazgató-helyettes	Telefon	e-mail cím
Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Mackóvár Központi Óvodája	3100. Salgótarján Arany János út 19/B.	Fodor Edina Főigazgató-helyettes	20/7760943 32/314-421	mackovar@stovodak.hu fodore77@gmail.com
		Nagyiné Paragi Ildikó Főigazgató-helyettes	20/776-0946	mackovar@stovodak.hu nagildi69@gmail.com
Aprófalva Tagóvoda	3104. Salgótarján Barátság utca 6.	Horváth Edit	32/440-331; 20/776-0957;	aprofalva@stovodak.hu
Baglyasi Tagóvoda	3102. Salgótarján Petőfi út 88.	Spaginé Cser Mónika	32/310-085; 20/776-0949;	baglyasiovi@stovodak.hu
Gyermekkert Tagóvoda	3100. Salgótarján Gyermekkert utca 1.	Czene Zsuzsanna	32/430-314; 20/776-0960;	gyermekkert@stovodak.hu
Hétszínvirág Tagóvoda	3100. Salgótarján Acélgyári út 63.	Gőz Katalin	32/312-495 20/776-0953;	hetszinvirag@stovodak.hu
Körúti Tagóvoda	3100. Salgótarján Fáy András krt. 35. Fsz/1.	Zsótér Melinda	32/312-798; 20/776-0959;	korutiovi@stovodak.hu

Óvoda	Címe	Tagintézmény-igazgató/ Főigazgató-helyettes	Telefon	e-mail cím
Nyitnikék Tagóvoda	3104. Salgótarján Makarenkó út 1/B	Fehér Edit	32/440-307; 20/776-0956;	nyitnikék@stovodak.hu
Pitypang Tagóvoda	3100. Salgótarján Meredek út 5.	Zsélyiné Bednár Szilvia	32/312-498; 20/776-0955;	pitypang@stovodak.hu
Szivárvány Tagóvoda	3100. Salgótarján Forgách Antal út 2.	Szendrődi Andrea Főigazgató-helyettes	32/310-768; 20/776-0951;	szivarvany@stovodak.hu
Vadvirág Tagóvoda	3141. Salgótarján Órhegy út 1.	Tóth Marianna	32/438-001; 20/776-0948;	vadvirag@stovodak.hu

Az intézmény irányítója a főigazgató, a tagóvodák vezetői a tagintézmény-igazgatók, a központi óvoda (székhelyintézmény) vezetője az egyik főigazgató-helyettes.

Feladataik a Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Szervezeti és Működési Szabályzatában meghatározottak elvégzése és betartása.

Az főigazgató irányító munkáját három főigazgató-helyettes segíti.

A költségvetési szerv tevékenysége

- **A költségvetési szerv közfeladata:**

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 6. pontjában foglalt óvodai ellátás. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4.§ 14.a pontjában meghatározott óvodai nevelés ellátásával összefüggő feladatok

- **A költségvetési szerv főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:**

szakágazat száma: 851020

szakágazat megnevezése: Óvodai nevelés

- **A költségvetési szerv alaptevékenysége:**

Az óvoda valamennyi feladatellátási helyén biztosítja az óvodai nevelést a rendelkezésre álló férőhelyek függvényében a gyermek akár 2,5 éves korától a tankötelezettség kezdetéig. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások keretében folyik. Az óvoda valamennyi feladatellátási helyén ellátja a gyermekek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is. Feladatából adódóan alaptevékenységi körében megalapozza a gyermek személyiségének és képességeinek fejlődését. Az óvoda valamennyi feladatellátási helyén biztosítja a hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelését a helyi pedagógiai programok alapján, óvodai fejlesztő program keretében.

A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde a Hétszínvirág Tagóvodájában biztosítja a roma nemzetiségi óvodai nevelést.

- **A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:**

	kormányzati funkciószám	kormányzati funkció megnevezése
1.	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2.	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3.	091130	Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
4.	091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
5.	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
6.	096025	Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

- **A költségvetési szerv illetékessége, működési területe:**

Salgótarján Megyei Jogú Város közigazgatási területe Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlésének az óvodai és általános iskolai beiratkozásról szóló határozatával, feladat-ellátási helyenként meghatározott körzetek szerint.

A költségvetési szerv szervezete és működése

- **A költségvetési szerv vezetőjének megbízási rendje:**

A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde élén az főigazgató áll. Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése bízta meg a főigazgatói feladatok ellátásával pályázat útján jogszabályban meghatározott, de legfeljebb öt évig terjedő határozott időre.

Felette az egyéb munkáltatói jogokat a polgármester gyakorolja. A vezetői megbízás legfontosabb követelménye: Az intézmény-típusnak megfelelő felsőfokú iskolai végzettség és szakképzettség, pedagógus szakvizsga és a pedagógus munkakörben való határozatlan idejű alkalmazás, valamint a szükséges szakmai gyakorlat.

- **A költségvetési szervnél alkalmazásban álló személyek jogviszonya:**

	foglalkoztatási jogviszony	jogviszonyt szabályozó jogszabály
1.	köznevelési foglalkoztatotti jogviszony	a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény alapján
2.	egyéb foglalkoztatásra irányuló jogviszony (megbízási jogviszony)	a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény

A költségvetési szerv szervezeti felépítése és működése:

A költségvetési szerv Szervezeti és működési szabályzata tartalmazza.

A köznevelési intézményre vonatkozó rendelkezések

- **A köznevelési intézmény fenntartójának megnevezése:**

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata
Székhelye: 3100 Salgótarján, Múzeum tér 1.

- **A köznevelési intézmény típusa: óvoda alapfeladatának jogszabály szerinti megnevezése:**

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény rendelkezései értelmében: óvodai nevelés, nemzetiségi óvodai nevelés, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.

• **gazdálkodásával összefüggő jogosítványok:**

A költségvetési szerv gazdálkodási feladatainak ellátására az irányító szerv által kijelölt költségvetési szerv:

Salgótarjáni Költségvetési Intézmények Gazdasági Szolgálat (3100 Salgótarján, Kassai sor 2.)

A Pedagógiai program Salgótarján önkormányzati fenntartású óvodái számára készült.

A pedagógiai program jogszabályi háttere

A programalkotást meghatározó alapvető törvények

- Magyarország Alaptörvénye
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól

Kapcsolódó törvények, jogszabályok

- 1997. évi CLIV. törvény – az egészségügyről (Eü. tv.)
- 2007. évi LXXX törvény a menedékjogról
- 2018. évi LXXXIX. törvény az oktatási nyilvántartásról
- 2021. évi LXXIX. törvény a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról
- 2021. évi LII. törvény az egyes köznevelést érintő törvények módosításáról
- 401/2023. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről
- 328/2011. (XII.29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti ellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról

Egyéb:

- Szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekeket, tanulókat az óvodai és iskolai nevelésük-oktatásuk során megillető különleges bánásmódhoz
- www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_igenyu_gyermek_ovodai_nevelésnek_iranyelve.
- Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Program 2023-2028.

Útmutatók

- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez. (Hetedik, módosított változat)
- **Útmutatók a 2024. évi minősítési eljárásban résztvevők számára:**
https://www.oktatas.hu/koznevelés/pedagogusminosités/2024_evi_minositések
- Kiegészítő útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez felhasználói dokumentáció értelmezéséhez Óvodai nevelés hatodik, javított változat
- Útmutató a mesterpedagógus fokozatot megcélzó minősítési eljáráshoz, negyedik, javított változat

Óvodánk megalakulása, jelenlegi helyzete

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata 1999. július 1. napján létrehozta az Óvodai Igazgatóságot 14 salgótarjáni óvoda összevonásával.

Napjainkban a Mackóvár Központi Óvoda és 9 tagintézmény látja el az óvodai nevelés feladatait a város különböző pontjain összesen 36 óvodai csoportban.

Az intézményeinket igénybe vevő családok a társadalom széles rétegét képviselik. Nagy többségük átlagos jövedelmi viszonyok között él, de sajnos egyre több család szociokulturális helyzete kedvezőtlen. Változó arányban, de minden óvodánkban nevelünk hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű, illetve nevelési vagy egészségügyi problémával küzdő gyermekeket.

Intézményünk környezeti sajátosságai – Helyzetkép

A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde az alábbi szervezeti egységekre tagolódik:

S.sz.	Óvodák megnevezése	Csoportszám
1.	Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Mackóvár Központi Óvodája	9
2.	Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Aprófalva Tagóvodája	3
3.	Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Baglyasi Tagóvodája	2
4.	Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Gyermekkert Tagóvodája	5
5.	Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Hétszínvirág Tagóvodája	2
6.	Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Körúti Tagóvodája	2
7.	Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Nyitnikék Tagóvodája	6
8.	Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Pitypang Tagóvodája	3
9.	Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Szivárvány Tagóvodája	2
10.	Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Vadvirág Tagóvodája	2
Összesen:		36

2. AZ ÓVODA KÜLDETÉSE

Óvodáinkban folyó munkánkat a hazai óvodai nevelésügy hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe

véve az Nkt. és az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szellemében, helyi adottságaink megfelelően az alábbiakban fogalmazzuk meg:

- **Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény, ennek megfelelően a gyermek egyedi, fejlődő személyiség,** akinek fejlődését genetikai adottságai, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Ezért nevelése, fejlesztése, életkoronként és egyénenként, testi-lelki szükségleteinek kielégítésével történhet, az őt megillető jogok figyelembevételével.
- **Az óvoda (óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció) a közoktatás szakmailag önálló nevelési intézménye,** a családi nevelés kiegészítője. Ezért a családokkal egyenrangú nevelőtársi viszony, jó partneri kapcsolat megvalósítására törekszünk, melynek alapja a kölcsönös tiszteletadás, bizalom, segítségnyújtás.
- **Pedagógiai programunk lehetőséget biztosít** óvodapedagógusaink pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülésére, megkötéseket csak a gyermekek érdekének védelmében tartalmaz.

2.1. Célrendszerünk

- **Az óvodai nevelés általános célja:**

Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése – ideértve a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását is.

- **Speciális céljaink:**

- A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde minden intézményegységében, az esélyegyenlőséget szolgáló feladatok megvalósítása a képesség- kibontakoztató, integrációs felkészítés, az egyénre szabott, differenciált fejlesztés által.
- Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek megvalósítása a biológiai és társadalmi sokféleség figyelembevételével, az egészségtudatos szemlélet terjesztésével az emberi jogok, alapvető szükségletek megtartásával.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.
- A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességeinek előhívása, fejlesztése.

- **A központi és a tagóvodák pedagógiai alappillérei**

Óvoda	Pedagógiai alappillérek
Mackóvár Központi Óvoda	Pedagógiai programunk mottója „Szeretetet keresve, szeretetben élni”. <u>Alappillérei:</u> <ul style="list-style-type: none"> • egészséges életmódra nevelés, • hagyományörzés-ápolás,

	<ul style="list-style-type: none"> • az esélyegyenlőség, befogadás pedagógiai elvének biztosítása, tehetséggondozás, • a családokkal való együttnevelés, • az érzelmi és erkölcsi nevelés.
Aprófalva Tagóvoda	<p>Pedagógiai Programunk mottója: „Hívogat az óvoda”</p> <p><u>Alappillérei:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • környezettudatos magatartás és szemléletmód elmélyítése • fenntarthatóságra nevelés • játékos tanulásban képességfejlesztés, tapasztalatok bővítése • egészséges életmód, életvitel megalapozása • érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés • esélyegyelőség, integráció, befogadás pedagógiai gyakorlatának biztosítása, tehetséggondozás • családokkal való partneri együttműködés • Vöröskereszt Bázisóvoda, Örökös Zöld Óvoda programunk működtetése a gyermekek széleskörű fejlesztése érdekében.
Baglyasi Tagóvoda	<p>A gyermeki személyiségfejlesztés megvalósítása a néphagyományok, és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek beépítésével a mindennapi nevelési folyamatba.</p> <p><u>Kiemelt területek:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Egészséges életmódra nevelés • Esélyegyenlőség, inkluzív pedagógia, tehetséggondozás • Érzelmi, erkölcsi nevelés • Családokkal való együttműködés • Néphagyományörzés • Környezettudatos magatartás kialakítása, fejlesztése • Környezettel való harmonikus együttélés kialakítása
Gyermekkert Tagóvoda	<p><u>Célunk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • A gyerekekben az önálló ismeret és tudás megszerzéséhez szükséges képességek kialakítása, melyek által az alapképességek és kulcskompetenciák birtokába jutnak. • Elősegíteni gyermekeink konstruktív tanulását, a nevelőtevékenységünk egész rendszerét átható, komplex, közvetlen, egyéni tapasztalatszerzésre épülő, cselekvő tevékenységek, és különböző élethelyzetek biztosítása által, projektmódszerrel. • Segíteni a szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény kibontakoztatását, a gyermek önmagához mért, képességeihez igazodó, differenciált cselekvő tevékenységek, és különböző élethelyzetek biztosítása által, az alábbi területeken: <ul style="list-style-type: none"> • Anyanyelvi nevelés és mozgásfejlesztés • Tehetséggondozás
Hétszínvirág Tagóvoda	<p>Mottónk: „A mozgás sikerélményt ad!”</p> <p><u>Speciális céljaink:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • A motoros képességek differenciált fejlesztésével az érzelmi, a szociális és az értelmi képesség fejlődésének pozitív irányú befolyásolása. • A szociális hátrányokból eredő esélyegyenlőtlenség csökkentése a családdal együtt: <ul style="list-style-type: none"> - Az egészség kultúra, egészségvédelem, - A környezettel való harmonikus együttélés, - Környezettudatos magatartás iránti igény kialakítása, fejlesztése a fenntarthatóság jegyében, - Az együttélés szabályainak megalapozása, elfogadása, gyakorlása, • A nemzetiségi kultúra hagyományainak megismerésével identitásuk elfogadása • A kiemelkedő képességeik gondozása, fejlesztése, (zene, ábrázolás, tánc) • Referencia intézményként két jó gyakorlatunk, Vöröskereszt Bázisóvoda, Zöld és Állatbarát Óvoda programunk működtetése a gyermekek széleskörű fejlesztése érdekében.
Körúti Tagóvoda	<ul style="list-style-type: none"> • Tevékenységközpontú Pedagógiai Programunk által gyermekeink személyiségének sokoldalú kibontakoztatása. • Célunk, játékos tevékenységeken keresztül, tevékenységek által; kiemelten figyelve a kommunikációs és kooperációs képességek fejlődésére. • Speciális célunk a környezettudatos magatartás és egészséges életmódra nevelés szemléletének megalapozása, szokásainak kialakítása az óvodáskorban.
Nyitnikék Tagóvoda	<p><u>Programunk mottója:</u>” Tanuljunk meg nyitott kézzel, nyitott szívvel szeretni.”</p> <p><u>Sajátos célunk:</u> Sikerorientált, színesen kommunikáló, környezetében jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő, esztétika iránt fogékony, tág vizuális látásmóddal rendelkező gyermekek nevelése.</p> <p><u>Epochális programunkban,</u> amelybe beépülnek a kompetencia programcsomag egyes elemei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A megismerő képességfejlesztés természetes közegben szerzett tapasztalatra épül • A fejlesztendő részképességeknek megfelelő olyan játékos tevékenységet kínálunk fel a hét minden napján, amelyek folyamatosan egymásra épülve, a fokozatosság elvét szemelőt tartva, fejlesztik a gyermekek egyéni képességeit • Kiemelten foglalkozunk a környezettudatos magatartás és egészséges életmódra nevelés szemléletének megalapozásával, szokásainak kialakításával a fenntarthatóságra neveléssel az óvodáskorban. • A mesterprogramok megvalósításával hangsúlyosan foglalkozunk: • a gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztésével a biztonságos közlekedéssel • a mese személyiség fejlesztő szerepével
Szivárvány Tagóvoda	<p><u>Pedagógiai Programunk mottója:</u> „Óvoda – Család - Érzelem”</p> <p>A családdal való együttműködés tartalmi gazdagítása, a családi háttér érzelmi erősítése</p>

	<p>Integráció elősegítése, SNI, BTMN, HHH gyermekek befogadása fejlesztése, az alábbi speciális alappillérek megvalósításával:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az anyanyelvi kompetencia fejlesztése, a családok számára pozitív mintát nyújtva. • A személyiség differenciált fejlesztése. • A családdal való együttnevelésben az érzelmi kötődés erősítése a gyermek - szülő, a család – óvoda között. • Az érzelem és szocializáció differenciált fejlesztése • Környezettudatos magatartás alakítása
Vadvirág Tagóvoda	<p><u>Pedagógiai programunk mottója: " Harmóniában a természettel"</u></p> <p>Óvodai nevelésünk középpontjában a különböző egyéni adottságokkal, változatos szociokulturális háttérrel rendelkező gyermekek differenciált fejlesztése áll.</p> <p><u>Alappillérei:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • környezeti nevelés • egészséges életmódra nevelés • érzelmi, erkölcsi nevelés • hagyományápolás • esélyegyenlőség biztosítása

2.2. Gyermekkép

Óvodáinkban a nevelés középpontjába a gyermeket és a pedagógust állítjuk, **legfőbb célként szem előtt tartva** a 2,5 - 3-8 éves gyermek fejlődésének támogatását és személyiségének fejlesztését. A gyermekhez, mint egyedi, mással nem helyettesíthető individuumhoz és szociális lényhez, az életkori sajátosságok és egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelítünk.

A tevékenységek tudatos befolyásolásával segítjük a személyiség fejlesztését, a képesség kibontakoztató felkészítést, az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, érszbéli, vérmérsékleti különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére támaszkodva.

Mindezek alapján gyermekképünk:

- derűs, boldog, vidám,
- nyitott, tudásvágygal rendelkező,
- érdeklődő, ismeretek befogadására képes,
- kreatív,
- jól kommunikáló,
- edzett, egészséges,
- társakat kereső, együttműködő, segítőkész,
- önálló, kitartó,
- a különbözőségeket elfogadó, azokkal természetes módon együtt élő,
- korának megfelelő mértékben empatikus, szolidaris játészó- és csoporttárs,
- szűkebb, tágabb környezetét saját életkorának megfelelően ismerő, abban biztonságosan eligazodó, szülőföldjéhez kötődő,
- önfegyelmel, önállósággal rendelkező gyermek.

2.3. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Intézményünk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik (esetlegesen 2,5) életévétől az iskolába lépésig.

Intézményünk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Pedagógiai programunk az egészséges életmódra nevelést kiemelten „kezeli”, erre építi a fejlődést elősegítő tevékenységeket, tartalmazza a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséget, előtérbe helyezi a helyi értékek megismerését, védelmét és megőrzését.

Az óvodánk miközben teljesíti óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkcióit, megteremtjük gyermekeinkben a kisiskoláskorhoz szükséges pszichikus feltételeket.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeink óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését.

Ezek tudatában olyan óvodát szeretnénk:

- Ahol elfogadjuk, és tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Amely sok irányban nyitott, derűs, meghitt, barátságos légkört biztosít a gyermekek, pedagógusok és a szülők számára egyaránt, és amelyben a gyermek biztonságérzete, jó közérzete természetes módon alakul.
- Ahol a sajátos nevelési igényű (SNI), a beilleszkedési, tanulási és magatartászavar nehézségével élő (BTMN), a hátrányos helyzetű (HH) és a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) és tehetségígéretes gyermekekkel való együttélés a gyermekek, a foglalkoztatottak, és a szülők számára elfogadott, a gyermekek számára biztosított az egyenlő hozzáférés elve.
- Amelyben olyan a nevelési környezet, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt. A befogadó nevelési rendszer kialakításához való aktív hozzájárulásunk része a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakítása.
- Ahol a gyermeki fejlődésbe vetett bizalom, mint a pedagógiai optimizmus megvalósítása, a különbözőségek elfogadása, a diszkrimináció tilalmának érvényesítése jelen van. Ahol az óvodapedagógusokban él a hit a gyermek fejlődésében, a gyermek jelzéseire biztosított komoly figyelem.
- Ahol tisztaság, rend, esztétikus környezet a jellemző.
- Amelyben a gyermek testi-lelki szükséglete életkorának és fejlettségének megfelelő szinten kiteljesedik, amelynek hatására a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- Ahol a gyermeket körülvevő felnőtt magatartásában kifejezésre jut a szeretet, az elfogadás, a támogatás, a megerősítés, a bizalom.
- Amelyben a tevékenységek árnyaltan gazdag rendszere biztosítja minden gyermek számára az önmegvalósítás, önérvényesítés, önértékelés lehetőségét, ezek fejlődését, elsősorban a mással nem helyettesíthető játék keretein belül.

2.4. Pedagóguskép

Megértő, elfogadó, együtt érző, barátságos a gyermekekkel. Gazdag, sokszínű, árnyalt érzelmi megnyilvánulásai hitelesek.

Természetes viselkedésével biztonságot jelent a gyermekek számára. A segítőkészséget helyezi előtérbe. Nyitott, kreatív, érzékeny, a jelenségeket komplex közelíti meg.

Felismeri a gyermekekben az értéket, tehetséget.

Elhivatott a programmal szemben.

Módszertani kultúrájának megerősítését folyamatos önképzéssel, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatos új szakmai ismeretek elsajátítására, a differenciálás, innovatív lehetőségek alkalmazásával.

Pedagógusaink szakmailag felkészültek, rugalmasak, elfogadó, segítők, támogató attitűdjük modellt, mintát mutat a gyermekek számára.

Nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll.

Az óvodák felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.

Folyamatosan érvényesíti:

- a gyermek, változó testi-lelki-mentális szükségleteinek kielégítését,
- igényét önmaga megismerésére, személyiségének fejlesztésére,
- a rábízott gyermekek fejlődése – fejlesztést elősegítő értékek, eszmék, normák közvetítését,
- jó szervező – és figyelemmegosztó képességét,
- a pedagógusok módszertani kultúrájának megerősítését, folyamatos önképzéssel, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatos új szakmai ismeretek elsajátítására, a differenciálás, kooperatív technikák alkalmazásával
- képességét, a különböző szociokulturális háttérrel és fejlettségi szinttel rendelkező gyermekek fogadására, együttnevelésére, differenciált fejlesztésére,
- a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartását, az egyenlő hozzáférés biztosítását.

2.5. Pedagógiai alapelveink

- Biztosítjuk a gyermek sokoldalú fejlődését az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Tiszteljük, elfogadjuk, szeretjük és megbecsüljük a gyermeket, a különbözőségeket toleráljuk.
- A szabad játékot a tevékenységek sorában elsődleges, kiemelt, mással nem helyettesíthető alaptevékenységnek tekintjük, mivel itt figyelhető meg legjobban a gyermeki személyiség sajátosságai és fejleszthetők leghatékonyabban a különböző kompetenciák.
- A játéktevékenység, a gyermek egyéni érdeklődése, a tapasztalatszerzés biztosítása segíti elő az életkornak megfelelő műveltség tartalmak közvetítését, ezért kiemelt alapelvünk a folyamatos és rendszeres megfigyelésen, közvetlen tapasztalatokon, tevékenységeken alapuló ismeretszerzés.
- Az óvoda és a család együttműködését nevelő munkánk alappilléreinek tekintjük, melyben a pedagógus nevelői mintaadói magatartásával igyekszik hatni a családi nevelésre, építi a családok nevelési értékeire, azt megtartva, tovább fejlesztve.
- Törekszünk a derűs, bizalomteljes légkör megteremtésére, amely erősíti a gyermek biztonságérzetét, önbizalmának pozitív alakulását.
- Fontosnak tartjuk az óvodás gyermeknek megfelelő környezet kialakítását, mely lehetővé teszi méreteiben, funkcióiban a megfelelő személyiségfejlesztést, és figyelembe veszi a gyermek egyéni sajátosságait.
- A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek időbeni kiszűrésére, speciális fejlesztésükhöz a rendelkezésre álló pedagógiai, pszichológiai szakszolgáltatások igénybevétele, illetve a tehetségigérek szakszerű fejlesztése.
- A nemzetiségi nevelésben részesülő gyermekek önazonosságának megőrzéséhez, hagyományainak ápolásához szükséges feltételek, és a hazájukat elhagyni kényszerülő (migráns) családok gyermekeinek társadalmi integritásának biztosítása.
- A képesség-kibontakoztató felkészítés alkalmazása, különös tekintettel a tehetséggondozásra, a beilleszkedési, magatartási zavar leküzdésére, a szociális hátrányok enyhítésére.
- A halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek differenciált fejlesztése, az esélyteremtő nevelés megvalósítása

3. Az óvodai nevelés feladatai

3.1. Egészséges életmód kialakítása, egészségfejlesztési program

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

Olyan szemléletet kívánunk kialakítani, amely által gyermekeink, a családok, az óvodai foglalkoztatotti közösségek tagjai fontos emberi értéknek tekintik az egészség megőrzését, az egészséges életmód iránti természetes szemléletet.

Célunk:

A gyermek egészségvédelme, egészséges életvitelének megalapozása, testi fejlődésének elősegítése, mozgásigényének kielégítése. Az egészséges életmód szokásrendszerének kialakításával és gyakorlásával az egészséges életvitel belső igényének, a személyiség testi-lelki harmóniájának biztosítása, figyelembe véve a gyermek egyéni szükségleteit.

Feladatunk:

- a gyermek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozása, környezettudatos magatartás megalapozásával az egészség fejlesztése, védelme,
- mozgásigényének kielégítése, edzettségének biztosítása,
- testi képességek fejlődésének segítése, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- balesetmentes, biztonságos, egészséges környezet kialakítása,
- járványos megbetegedések megelőzése, terjedésének megakadályozása fokozott higiénés tevékenység útján,
- betegség után orvosi igazolás kérése, csak egészséges gyermek fogadása,
- baleset esetén azonnali ellátásról való gondoskodás, a szülő értesítése, s baleseti jegyzőkönyv felvétele,
- az egészségőrzésre fordított fokozott figyelem a diabétesz, illetve fokozott allergiában szenvedő gyermekek ellátása területén, az egészségügyi intézmények szakmai iránytatása alapján speciális ellátás biztosítása
- a gyermek óvodában töltött idejének tudatos, az élettani szükségleteik figyelembevételével való tervezése, szervezése, a helyes életritmus kialakításával (napirend, heti rend),
- a családok egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásaik befolyásolása prevenció, példamutatás segítségével,
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása,

- a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatrendszer kidolgozása, alkalmazása, amelyek különösen:
 - a) az egészséges táplálkozás,
 - b) a mindennapi testnevelés, testmozgás,
 - c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek,
 - d) a bántalmazás és óvodai erőszak megelőzése,
 - e) a baleset-megelőzés,
 - f) a személyi higiéné területére terjednek, további feladatot jelentenek.

Egészségfejlesztési program

Az egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A nevelési-oktatási intézmény mindennapi működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozásra nevelés,
- az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapi testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás,
- a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek megelőzése,
- az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése,

területére terjednek ki

Az egészség fejlesztése kisgyermekkorától kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.

Az egészség védelme tanítható, fejleszhető. A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére és az egészségkárosodás megelőzésére irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik a testi, a lelki és szociális nevelő tevékenységre.

Gondozás

A gondozási teendők ellátása a gyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit.

A gondozási feladatok a gyermek – felnőtt pozitív érzelmi kapcsolatában, állandó értékrend közvetítésével eredményes, amelyben a felnőtt követendő mintaként szolgál, és türelmes hozzáállással, segítő szándékkal közvetíti a gondozás során elsajátítható szokás- és viselkedésformákat, figyelembe véve a gyermekek eltérő egyéni helyzetét, szükségletét, életkori sajátosságait, otthoni szokásait.

A gondozás során a gyermekek megszabadulnak a frusztráló érzésektől (pl. éhség, szomjúság, fázás, izzadás, fájdalom stb.).

Kapcsolódó feladatok:

- A gondozásnak az egészséges életmód kialakulásának folyamatában alapvető szerepe van. Folyamatosan alakítjuk a gyermek gondozottságával összefüggő higiénés szokásokat, az egészséges életmód iránti igényt.
- Az óvodai élet minden mozzanatában az óvodába érkezéstől, játékban, étkezésnél, mosdóhasználat során, séta alkalmával, udvaron, pihenés alatt, stb. – mérlegeljük, hogy a gyermek egészsége, testi épsége mennyire védett, és az adott helyzetben, mi, és milyen mértékben szolgálja a testi – lelki, szociális egészséget. Mindezt a nevelési terv készítésénél figyelemmel kísérjük.
- Egészségvédelemhez kapcsolódó tervet a csoportnaplóban a csoport közösségére vonatkoztatva készítjük el.
- A reggeli érkezéskor megfigyeljük a gyermekek küllemét, ruházatát, személyi tisztaságát, pihenségi állapotát, hangulatát, betegsége utaló tüneteit.
- Napközben különös figyelmet fordítunk az önkiszolgálás folyamatára, önellátás fejlesztésére. Ezért biztosítjuk a gyermekek számára a saját, jellel ellátott használati eszközöket, amelyek megfelelő méretűek és szükség szerint elérhetőek (pl. törölköző, zsebkendő, fésű, fogkefe, fogmosó pohár, egyéni tornafelszerelés, saját váltócipő, váltó ruha).
- Az óvodába lépés pillanatától támogatjuk az önálló testápolás, öltözködés, étkezés megvalósulását, amelyhez differenciált segítséget nyújtunk. Az önkiszolgálás, önellátás fejlődéséhez szeretetteljes szóbeli segítséget, közös gyakorlási lehetőséget kínálunk egészen addig, amíg azok helyes sorrendjének elsajátítása biztos szokásokká nem érnek.
- A legapróbb sikereket is elismerjük, a próbálkozásokat folyamatosan ösztönözzük.

Testápolás

- A gyermekek egészségének védelme, a személyes higiénés igények formálásának legfontosabb összetevője a testápolás: a rendszeres, szükség szerinti tisztálkodás, a test, a ruházat gondozása.
- A tisztaságigény kialakításában a gyermekek aktívan vesznek részt, amelyet a felnőttek következetes módon, azonos elvárások mentén gyakoroltatnak differenciált, igény szerinti segítségadással mindaddig, amíg készség szintjén el nem sajátítják a gyermekek. Arra szoktatjuk őket, hogy szükségleteiket azonnal jelezzék.

- A helyes testápolási szokások elsajátítása során a gyermekeket hozzászoktatjuk ahhoz, hogyha a kezük maszatos, piszkos lesz, tisztítsák le, illetve mosdóhasználat után minden alkalommal mossanak kezet. A fogmosáshoz használt eszközöket tisztán tegyék a helyére.
- Megismertetjük gyermekeinket a zsebkendőhasználat helyes technikájával, a tiszta, és az elhasznált zsebkendő állandó helyével.

Öltözködés

- Az öltözködés egyrészt az időjárás változásai ellen való védekezést, másrészt a gyermek ízlésvilágának formálását, esztétikai igényességének fejlesztését is szolgálja, amelyhez mintaként szolgál az óvodapedagógus, és a dajka személyes példája, megjelenése.
- A gyermekek önállóságának fejlődését elősegítjük az öltözés helyes sorrendjének megismertetésével, az öltözés technikájának gyakoroltatásával. Figyelembe vesszük egyéni szükségleteiket, öltözködési tempójukat.
- Az öltözőben minden gyermek számára biztosított a polc, vagy szekrény, ahová a szülők elhelyezhetik gyermekeik váltóruháját, váltócipőjét, ahol a gyermekek az önállósodás fokának, a hőmérsékletnek megfelelően öltözhet, vetkőzhet – differenciált segítségnyújtás mellett.
- A helyes öltözködési szokások kialakítása során ráirányítjuk a figyelmet a kényelmes, szellős, réteges öltözködés előnyeire, amely megóv a sérüléstől, túlmelegedéstől, egyúttal esztétikus, és megfelelő komfortérzetet biztosít.
- A szülők figyelmét ráirányítjuk a megfelelő lábbeli használatára is, amely kényelmes, a sarokrészt kellően alátámasztó, hajlékony talpú, jól szellőző. Ez szolgálja leginkább a gyermek járásbiztonságát, kényelmét.

Étkezéshez, egészséges táplálkozáshoz kapcsolódó feladatok

- Az egészséges életmód alakítása megkívánja, hogy a gyermekek minőségében mennyiségében, energiatartalomban, változatos étkeztetésben részesüljenek. Óvodánk napi háromszori étkezést biztosít minden gyermek számára, lehetővé téve az egyéni igényeknek való megfelelést (ételérzékenység, vallási okok miatt eltérő étkezési szokások, stb.)
- Tiszteletben tartjuk a gyermekek táplálkozási szokásaiban való eltéréseket, valljuk, hogy a kis étkü gyermek nem étvágytalan! Éppen ezért nem kényszerítjük az egyes ételek elfogyasztását, viszont tapintatosan ösztönözzük az új ízek megismerésére, kóstolására.
- Folyadék folyamatos biztosítása a szervezet hidratáltságának megőrzése érdekében.
- Az étrendet minden szülő számára elérhetővé tesszük, hogy az otthoni étkezésekkel még komplexebbé tudják tenni gyermekeik táplálását.
- Az étkezések alkalmával is igyekszünk az önkiszolgálási folyamatot erősíteni, miközben megismerkednek gyermekeink az esztétikus terítési technikával, az ételszedés módjával, a helyes szalvétahasználattal, a kulturált étkezési szokásokkal, az ételek nevével.
- Az étkezési folyamat technikai elsajátításához eltérő mértékben nyújtunk segítséget.
- Megismerkednek a helyes kanál, villa, kés használatával.

- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében játékos alkalmakat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, gyümölcstál készítése, sütés)
- Óvodánkban lehetőség adódik a naposi munkával való megismerkedésre, amely erősíti a társak iránti felelősségérzetet.
- Étkezések alkalmával is biztosítjuk a nyugodt feltételeket: a megfelelő helyet, időt, az asztalnál történő csendes beszélgetéseket.

Mozgás

Az egészségmegőrzés szokásainak alakításában a mozgás jelentős szerepet tölt be. Óvodai életünk a mozgások árnyalt rendszerét kínálja gyermekeink számára annak érdekében, hogy kedvező hatások érijék a gyermeki szervezet működését.

- A mozgáshoz kapcsolódó tárgyi és személyi feltételrendszer, a gondozási teendők elősegítik a kívánatos higiénés szokások elsajátítását, rögzítését.

A mozgáshoz kapcsolódó feladatok:

- Alapvető feladatunknak tekintjük, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozogjanak a gyerekek, minél több időt tölthessenek a szabadban. Napirendünkben hangsúlyos szerepet kap a szabadban való tartózkodás. A mindennapi szabad mozgásokhoz biztosítjuk a megfelelő mozgásfejlesztő szabadtéri játékokat, speciális, mozgásfejlesztő eszközöket, játékokat.
- A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel alakítására szoktatjuk, és követendő mintát nyújtunk a szülőknek is.
- Óvodánkban gyakorlat, hogy a szülőkkel közös sportnapokat szervezünk.
- Séták, kirándulások alkalmait is felhasználjuk a spontán mozgáslehetőségekhez.
- A mozgás témaköréhez tartozó további célok, feladatok a „Mozgás” fejezetnél találhatóak.
- Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a mozgástevékenységek során minden gyermek egyéni képessége, bátorsága szerint használja az eszközöket – megfelelő felügyelet mellett.
- A helyes testtartás elsajátítása érdekében tartásjavító lábtornát is szorgalmazunk, amely hozzájárul a lábstatikai rendellenességek megelőzéséhez, korrigálásához.
- A csoportszoba lehetőségeit is felhasználjuk az eltérő mozgásigény kielégítéséhez, az egyes mozgásformák gyakorlásához, amelyhez egyedi eszközkészlet áll rendelkezésre.
- A mozgás témaköréhez tartozó további célok, feladatok a „Mozgás” fejezetnél találhatóak.

Környezeti tényezők, környezeti higiéné, biztonság, esztétika

Az egészséges életmód szokásrendszerének kialakítása előnyösen befolyásolja az egészséges életvitel belső igényeinek alakulását.

A gyermekbarát téralakításnál figyelembe vesszük, hogy bútoraink, eszközeink, felszerelésünk megfeleljenek a gyermekek testméretinek, biztonságosak legyenek, lehetővé tegyék a játék – és mozgásigény kielégítését.

Belső tereink (csoportszobák, öltözők) kialakításánál az egyszerűség, a célszerűség, esztétika vezérel. Otthonossá varázslását az óvodapedagógusok, dajkák igyekeznek egyedivé tenni.

Feladataink:

- A környezetalakításnál törekszünk arra, hogy a családi, ízléses, biztonságos feltételek megteremtése mellett érvényesüljenek a higiénés elvárások (gyakori szellőztetés, portalanítás, fertőtlenítés).
- A gyermekek által használt eszközöket, játékszerkeket nyitott polcokon, jól látható, és elérhető helyeken tároljuk, állandó helyet biztosítva.
- Állandó, és mobil játszóhelyek, kuckók várják a gyermekeket az elmélyült, tartalmas játéktevékenységekhez.
- Törekedünk arra, hogy tevékenységre motiváló eszközkészlet, egyéni ötleteket megvalósító feltételrendszer álljon rendelkezésre.
- Óvodáink udvarain a szabad mozgás lehetőségét többnyire a természetes anyagokból készült mozgásfejlesztő játékokkal biztosítjuk, amelyek változatos feltételeket kínál a gyermeki mozgásvágy kiélésére.
- Esztétikumát virágok ültetésével, parkosítással emeljük, amelybe bevonjuk a gyermekeket, szülőket.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára neveljük.
- A helyes fűtés és világítás biztosítása.
- Takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.
- a gyermekek egészségének óvása a zajártalmak csökkentésével (hangnyomásszint nem haladhatja meg az Laeq M30 75 dB értéket,), egymás figyelmes meghallgatására, csendes beszédre nevelünk
- Az óvoda tisztaságának megóvására nevelés.
- Gyermekeink udvari tevékenységeinél is ügyelünk a biztonságra.
- Az óvodáskorú gyermeknek — életkori sajátosságai miatt — még nincs veszélyérzete. Mindannyiunk feladatát képezi, hogy a rábízott gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjék, továbbá ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedést megtegye.
- A balesetek elkerülése érdekében foglalkoztatottaink is az előírásoknak megfelelő ruhát, lábbelit viselik, alkalmazzák a munkabiztonsági előírásokat. Igényes megjelenésükkel, viselkedésükkel követendő mintát nyújtanak a gyermekek, szülők számára egyaránt.

Pihenés, alvás

A helyes életritmus kialakításánál fontos figyelemmel kísérnünk, hogy kielégítő pihenésben legyen része minden gyermeknek, hiszen az alvás, a testi- lelki regenerálódás, az életenergia, a vitalitás egyik legfontosabb forrása.

Feladatunk:

- A gyermeki igényeket figyelembe véve teremtjük meg a nyugodt pihenés feltételeit, amelyet a biztonságos, szeretetteljes légkörben a megfelelő hely, a pihenést, relaxálást segítő megnyugtató mese, halk zene, átszellőztetett csoportszoba, óvodapedagógusi megnyugtató szó, esetleg az álomba ringatás segít.

A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésének feladata

Felmérések igazolják, hogy az óvodás gyermekek családjának több mint felében él dohányzó felnőtt, aki kedvezőtlen mintát nyújt a gyermekek számára. A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda más alkalmazottainak. Az óvoda felnőtt foglalkoztatottai modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda foglalkoztatottai nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért.

Feladatunk:

Minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. Az óvoda egész területe dohányzásmentes terület.

A bántalmazás és erőszak megelőzése

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

- Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet, a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.
- Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

- Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.
- A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.
- Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet.
- Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett.

Feladataink:

- Intézményünk közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során, a jelzőrendszer tagjaként, együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.
- A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- a gyermek szokásává válik a rendszeres gondos tisztálkodás, önállóan, helyesen mos kezét, fogat, a fogápoló szereket rendben tartja, önállóan használja a WC-t,
- önállóan, szükség szerint használja a papír zsebkendőt,
- megfelelő sorrendben, önállóan öltözik, vetkőzik,
- ruháit gondosan összehajtja, szekrényében rendet tart,
- esztétikusan terít, higiénikusan étkezik,
- kulturáltan étkezik, evés közben halkán beszélget,
- készség szintjén használja az evőeszközöket, önállóan dönti el, hogy mennyi ételt szedjen tányérjába.

3.2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Óvodás korban, a magatartás megnyilvánulásaiban, a tevékenységekben meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek. Átszövik a gyermek életét, és sajátos motivációként alakítják viselkedését. A magasabb rendű érzelmek a gyermek tapasztalatai során alakulnak ki,

ezért fejlődésében meghatározó a családban a szülők szerepe, az óvodában az óvodapedagógusok és a dajka nénik mintaadó magatartása, viselkedése.

Célunk:

Érzelemgazdag, jól szocializált, önfeledt, a természetben és a társadalmi környezetben jól eligazodó, kiegyensúlyozott, társas kapcsolataiban stabil, megfelelő toleranciával, empátiával rendelkező gyermek nevelése.

Feladatunk:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör biztosítása a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet töltsön be.
- A gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt pozitív érzelmi töltésű kapcsolatainak kialakítása, az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása.
- Olyan óvodai légkör kialakítása, melyben a gyermek én tudata, önértékelése, önkiteljesedése a társas kapcsolatokban fejlődik.
- Olyan közösségi szokások, szabályok biztosítása, csoport és óvodai szinten, amelyek igazodnak a gyermek életkorához, fejlettségéhez, amelyek gyakorlása által kialakulnak azok a magatartási szokások, amik lehetővé teszik az együttélést, a társas kapcsolatok fejlődését, biztosítják a közös élményeket és ez által hatnak szociális érzékenységének fejlődésére. Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A mindennapi mese biztosítása, amelynek hatása erősíti az összetartozás érzését, az együttlést önfeledt örömet, egyben erkölcsi értékeket közvetít a gyermek számára, amelyet alátámaszt a pedagógus mintája.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. A gyermek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlesztése.
- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlesztése.
- A nehezen szocializálódó, lelassult fejlődésű, hátrányos helyzetű gyermek differenciált képesség és készség fejlesztése, érzelmi, akaratú életének alakítása, mindezek kiemelt kezelése, szükség szerint a hatékony együttműködés kialakítása az ágazati jogszabályokban meghatározott, speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- Befogadó attitűd kialakítása, a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermekek számára. A különbözőségek tisztelete, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel.

- A gyermek családi háttérének, „előéletének” feltérképezése, aktuális állapotának, neveltségi szintjének megállapítása, amely magába foglalja a személyiségre vonatkozó egyedi jellemzőket, különleges bánásmódot, fejlesztést igénylő problémákat is.
- Kiemelt hangsúly fordítása óvodai ünnepeinkre, mint az érzelmi nevelés fontos eszközeire, ahol a készülődésben, az ünnepre való rá hangolódásban, a közös tevékenységben az óvoda gyermekei, foglalkoztatottai mellett a szülők is aktív részt vállalnak.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.
- A gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának alakítása, a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, az emberi munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok ápolására nevelés. A környezettudatos magatartás megalapozása az érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével. A környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások megerősítése, az értékek belsővé válásának elősegítése érzelmi, motivációs hatásokkal, komplex tevékenységi rendszerrel. A szülőföldhöz való pozitív kötődés megalapozása.
- Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök, azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.

A nevelés tartalma:

- Az óvodai élet megkezdése előtt is igyekszünk lehetőséget biztosítani az óvoda megismerésére. Beiratkozáskor, nyílt napok alkalmával is szívesen látjuk leendő ovisainkat, ismerkedő játékokat szervezve.
- Összevont szülői értekezleten is lehetőséget kínálunk az óvoda megismerésére, a helyi programunk specialitásainak bemutatására, házirendünk megismerésére. Ezen az alkalmon a csoportok megtekintésével, az óvodapedagógusokkal történő beszélgetések során mód nyílik arra, hogy megmutassuk, a közösségi keretek mit kínálnak a gyermekek számára.
- Támogatjuk a fokozatos, szülőkkel közösen történő óvodakezdést, amely előnyösen segíti a szülőről való leválási folyamatot, érzelmi biztonságot nyújt a gyermeknek az, hogy kezdetben kis ideig van távol a szülőktől. Az idő kiterjesztésével együtt a gyermekek fokozatosan megismerik az óvodai életet, a szabad játék önfelelt élményét, barátokat szereznek, szinte zökkenőmentesen történik az óvodai szokások elfogadása.
- Felhasználjuk a vegyes életkorú csoportszervezés előnyeit: a testvérek, rokonok érzelmileg sokat segítenek a beilleszkedésben, biztonságot nyújtanak, a nagyobb csoporttársak segítenek a beilleszkedésben, támogatják a kicsiket.
- Az óvodapedagógusok az első perctől kezdve nagy figyelmet fordítanak a beilleszkedés segítésére, az érzelmeik kezelésére. Személyes kapcsolat alakításával megértő, odaforduló módon, megnyugtató dalokkal, versekkel, ölbeli játékokkal terelik a gyermekek figyelmét a játék, a sokféle tevékenységi lehetőség felfedezése felé.

- Mivel óvodai életünket a családi, meghitt légkör jellemezi, minden gyermek esetében az érzelmen alapuló kapcsolat kialakítására törekszünk. Megismerni, elfogadni, tapintattal segíteni a bizalom alakulása érdekében, szeretettel ösztönözni a felfedezést, megismerést, a fejlődés érdekében.
- A csoportok hagyományai tovább mélyítik a gyermekek összetartozás érzését (pl. születésnapok, anyák napja, kirándulások).
- Bensőséges hangulatban zajló óvodai ünnepeinket is az érzelmi telítettség jellemezi, amelyet a fokozott várakozás, készülődés előz meg (pl. Mikulás, advent, karácsony, farsang), amelyeknek aktív résztvevői a családok. Ezek a rendezvények az óvodához tartozás érzetét erősítik.
- Hisszük, és valljuk, hogy eredményes pedagógiai munkánk alapja a feltétel nélküli szeretet, az elfogadás, amelyhez a megértés, a kérdezés, az átérzés módszereit alkalmazzuk.
- Minden gyermekben megkeressük azokat a pozitív vonásokat, egyéni jellemzőket, amelyek kiindulópontként szolgálnak a bizalom kialakításának, az együttműködésnek, utat mutat a tovább lépéshez.
- A közösségi élet megkívánja, hogy társadamilag elvárt szokásokat, szabályokat alakítsunk ki a gyermekekben. Ehhez az óvodapedagógusok egységes nevelési módszereket alkalmaznak, tiltás helyett a megbeszélés, a választás lehetőségét kínálják, törekedve arra, hogy az elvárásoknak a gyermekek meg tudjanak felelni, így energiájuk nem lesz leszorítva, elfojtva, hanem más irányba terelődik.
- A közös tevékenységek az együtt átélt élmények előnyösen befolyásolják a felnőttek – gyermekek; gyermekek- gyermekek közötti társas kapcsolatokat, segítik a barátválasztást, a másik elfogadását, az egymáshoz való alkalmazkodás alakulását.
- Minden tevékenységre kellő időt szánva nyugalmat teremtünk, ahol megfelelőképpen fejlődik a kitartás, az önuralom, a tolerancia, az önmegvalósítás.
- Kiemelt figyelemmel kísérjük az esetleges problémás helyzeteket. Meghallgatjuk a gyermekek véleményét, megkeressük az előre mutató megoldásokat, így alakítva a gyermekekben formálódó felelősségérzetet.
- Nevelésünk során a humort is alkalmazzuk, hiszen kiválóan oldja a feszültséget, vidámmá varázsolja a szituációkat.
- Odafigyelünk a társas kapcsolatok alakulására, a gyermekek közösségi életének, szokásainak, nyelvi fejlettségüknek formálására, ezért az óvodapedagógusok év elején helyzetelemzést készítenek, ami kiindulópontot jelent a csoportéletben. Az év elején, és év közben elvégzett szociometriai vizsgálat a társas kapcsolatok alakulását mutatja meg, amely, mint mérési mutató, az óvodai csoportnaplók lényeges eleme.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- kötődik szülőföldjéhez, lakóhelyéhez, óvodájához, társaihoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez, megbecsüli környezetét
- igényévé válik a helyes viselkedés, a szabályok betartása, amelyre a többi gyermeket is figyelmezteti,
- képes figyelmesen meghallgatni másokat,
- segít társainak és a felnőtteknek, kialakul az együttműködés képessége,

- konfliktushelyzetben igyekszik megegyezni, megoldást keresni
- érdeklődik csoporttársai iránt,
- igényévé válik a közös tevékenységekben való részvétel,
- az alapvető udvariassági formákat betartja, elfogadja, és tolerálja a különbözőséget.

Ünnepek, ünnepélyek

A mindennapok örömteli történései mellett az ünnepnapok jelentenek különleges örömforrást a gyermek számára, elősegítik a hazához, tájhoz, környezethez, kultúrához való kötődést, az értékek megbecsülésére, a hagyományok ápolására nevelve.

Óvodáinkban, a Pedagógiai programban megfogalmazottak alapján, a szűkebb környezeti hagyományoknak megfelelően szervezzük az ünnepeket, jeles napokat.

Az ünnepek, ünnepélyek, jeles napok szervezésének alapelvei:

- Az ünnep jelentsen élményt a gyermek számára, amikor mást cselekszenek, mint a hétköznapiakban.
- Az ünneplés mellett nyerjen kiemelt hangsúlyt a ráhangolás és levezetés is, érvényesüljön a folyamatjelleg, ennek szellemében, cselekvéses formában vegyenek részt a gyermekek.
- Tartalmában a műsorok, előadások, rendezvények igényesek, jól szervezettek, a gyermekek számára érthetőek, élvezhetőek legyenek.
- A külső formák is járuljanak hozzá az ünnep hangulatának emeléséhez: megfelelő öltözet, díszítések, színek, fények, hangok és illatok.
- Teremtsük meg a csoportformáló, összetartó erőt kialakító közös örömet, meghittséget, a közös rítusok adta biztonságos élményt, amelyek azonban ne váljanak kényszerűvé, ne üresedjenek ki, ne merevedjenek meg.
- Lehetőségekhez mérten hívjuk meg a családokat a kapcsolat mélyítése, illetve az ízlésformálás, családi hagyományok szélesítése céljából.
- A hagyományos ünnepek mellett a „zöld” jeles napokat is megünnepeljük, hagyományait megteremtjük.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.3.1. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv használata, fejlesztése szerves része az óvodai élet minden pillanatának, a nevelés egész rendszerének.

A szocializáció folyamatában is a gyermek érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszköze. A beszéd által erősödik biztonságérzete, tájékozottsága.

A helyes, szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt az irodalmi élmények befogadására.

A nyelvi, kommunikációs fejlesztést legnagyobb mértékben a környezet beszédkultúrája befolyásolja.

Célunk:

- A gyermek beszédképességének fejlesztése, gondozása, anyanyelvünk sajátosságainak, és szabályainak megismerése, elsajátítása. Oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben a gyermek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik és fejleszthető. A beszéd és a gondolkodás összhangjának megteremtése, a metakommunikációs eszközrendszer felhasználásával.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.

Feladatunk:

- példamutatás az óvoda minden foglalkoztatottja részéről a kulturált, helyes, értelmes kommunikáció gyakorlásához,
- a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel, beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör kialakításával,
- olyan helyzetek megteremtése, ahol a gyermek bátran megnyilvánul, beszél élményeiről,
- a beszédészlelés, beszédértés, beszédfigyelem, szóbeli emlékezet fejlesztése,
- a szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása, folyamatos bővítése, igényes irodalmi anyag kiválasztásával, anyanyelvi játékokkal, dráma- és bábjátékokkal,
- folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőképesség kialakítása,
- nyelvi készség (társalgási, kontextusos, elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése. Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával,
- együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén,
- a szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása,
- a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában,
- lehetőség biztosítása a folyamatos beszéd gyakorlására,
- a gyermek beszédtürelmének, a meghallgatás képességének kialakítása,
- beszédmegértés, beszédtechnika fejlesztése,
- a gyermek ösztönzése, hogy bátran kérdezzen, és kérdései minden körülmények közötti megválaszolásra találjanak,
- a beszédhibák kiszűréséhez, javításához logopédus segítségének kérése,
- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A nevelés tartalma:

- Az anyanyelvi nevelés kiemelt figyelmet igénylő területe óvodáinknak, így több formában biztosítjuk ennek gyakorlási lehetőségét.
- Átszővi az óvodai élet minden mozzanatát, szerves része az egész nevelési folyamatnak, ezért fontos, hogy a nap minden pillanatában mintaadó beszélő közeg vegye körül a gyermeket, amely követendő számára, és fokozza a közlési kedvet.

- A spontán kommunikációs helyzeteket felhasználjuk a beszédállapot felméréséhez: milyen a gyermek beszédhallása, beszédértése, nyelvi fejlettsége, szókincese, közlési kedve, a beszéd tartalma, mondszerkesztése, beszédtechnikája, hiszen ez jelent kiinduló alapot a nyelvi készségek formálásához.
- Törekszünk arra, hogy a gyermekekben megfogalmazódó kérdések válaszokra találjanak.
- Felszabadult, nyugodt légkörben különböző játékos beszédhelyzeteket teremtünk, beszélgető köröket szervezünk, amelyekben gazdagíthatjuk életkoruknak, és fejlettségüknek megfelelően a verbális, és nem verbális képességeket, érdeklődve hallgatjuk kérdéseit, véleményét, és reagálunk gondolataira.
- Beszédhelyzetek teremtésével fokozzuk a beszélő kedvet, a beszédtapasztalatok szerzését, az egyéni kreativitást (bemutakozás, köszönés, megszólítási formák, mese befejezése, saját mese, történet kitalálása, egyéni érdeklődési területtel összefüggő szókinces gazdagítása, stb.)
- Logopédus által végzett szűrővizsgálat segíti a beszédhibák kiszűrését, a szakszerű nyelvi fejlesztést.
- Óvodapedagógus által irányított speciális játékokkal segítjük a beszédtechnika, és a nyelvi kifejezőkészség fejlődését (hangutánzók, ajakgyakorlatok, nyelvtorna, beszédtempó, hanglejtés, légzéstechnikai játékok, stb.).
- Figyelemfejlesztő játékokkal segítjük a hangzók differenciálását.
- Megismertetjük, és természetes élethelyzetekben gyakoroltatjuk gyermekeinkkel az alapvető illemszabályokat, amelyek megkönnyítik a beilleszkedést, biztosságot, és tartást ad fellépésüknek: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérés formák.
- Arra szoktatjuk gyermekeinket, hogy nézzenek arra, akivel éppen beszélnek

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- szívesen beszél, kommunikál,
- folyamatosan, érthetően, összefüggő mondatokban fejezi ki magát,
- beszédét metakommunikációs eszközökkel színesíti,
- használja a beszédhelyzeteknek megfelelő beszédfordulatokat,
- udvariassági kifejezéseket alkalmaz,
- megfelelő beszédfigyelemmel rendelkezik,
- szókincsének gazdagsága lehetővé teszi gondolatainak érthető kifejezését,
- beszéde tagoltsága megfelel anyanyelvünk követelményeinek.

3.3.2. Értelmi nevelés

A gyermek érzékszervein keresztül, tapasztalati úton ismeri meg az őt körülvevő világot, s ez az érzelmi biztonság fejlődésének, értelmi fejlesztésének feltétele. Az érzelmi stabilitás, a felnőtt mintája, a motivációs helyzetek a gyermeket cselekvésre készítik, tapasztalatot szerez, amit a felnőtt megerősít. A differenciált bánásmód hatására jut el a saját értelmi képességeinek, készségeinek legmagasabb szintjére.

Az értelmi fejlesztés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára épül, amely változatos tevékenységekben jut kifejezésre.

Kerete a játék, amely egyben eszköze a tanulásnak, és amelyben folyamatosan érvényre jut az őt körülvevő természeti és társadalmi környezet sokoldalú megfigyeltetése, a tapasztalatok

gyűjtése, ami meghatározó az ismeretek feldolgozásában az értelmi képességek differenciált fejlesztésében.

Az értelmi képességek fejlesztésének folyamata komplex módon átszövi a gyermek egész életét.

Célunk:

A kultúraátadás hatásrendszerében pedagógiai módszerek segítségével a gyermek spontán és tudatosan szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerezése oly módon, hogy fejlődjenek kognitív képességei.

Feladatunk:

- a gyermek értelmi képességeinek megalapozása, fejlesztése ösztönző környezet biztosításával,
- aktív cselekedtetéssel, érzelmi hatásokkal eljuttatni a gyermeket a tapasztalatokon alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig,
- spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak, élményeinek rendezése, és értelmi képességeinek fejlesztése oly módon, hogy, érzékelése, észlelése, figyelme, emlékezete, logikus gondolkodása, alkotóképessége adottságaihoz viszonyítva differenciáltan fejlődjön,
- a gyermek értelmi képességeinek: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése.

A nevelés tartalma:

- Az óvodai élet minden pillanata alkalmas arra, hogy új élmény, tapasztalat birtokába juttassuk a gyermeket.
- Olyan légkört, feltételrendszert biztosítunk, amely felfedezésre ösztönöz.
- Törekedünk arra, hogy a lehető legtöbb érzékszerv bevonásával szerezzenek tapasztalatot a környező világról.
- Az ismeretszerzési, megismerési folyamatban támaszkodunk a gyermek meglévő ismereteire, élményeire, tapasztalataira, ezt bővítjük a természeti, és társadalmi környezetből származó információkkal.
- Sikerélményekhez juttatjuk a gyermekeket, amely motiváló erőként fokozza a kíváncsiságot, mélyíti az érdeklődést, hatékonyan befolyásolja az emlékezeti bevést.
- A gyermek megismerési vágyára alapozva, egyéni, és közös cselekvési lehetőség biztosításával segítjük a felfedezés örömét, az egyes folyamatok megfigyelését, a kísérletezést, amely fejleszti a megfigyelőképességüket, logikus, problémamegoldó gondolkodás alakulását, növeli a figyelemkoncentrációt, erősíti a tanulásvágyat.
- Törekszünk arra, hogy tapasztalataikat szóban is megfogalmazzák, megerősítjük az ítéletalkotás, véleményalkotás, meghatározás képességének alakulását.
- Lehetőséget kínálunk a képzelet fejlesztésére különféle tevékenységek biztosításával (drámajátékok, zene-tánc, vizuális, irodalmi).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- nő a szándékos figyelem, emlékezet időtartama, terjedelme,
- problémákat felismer, és megold,

- megjelenik az elemi fogalmi gondolkodása,
- beszéde lesz gondolkodásának és önkifejezésének fő eszköze, életkorának, fejlettségének megfelelően fejezi ki magát,
- képes másokat meghallgatni, megérteni, a metakommunikációs rendszert érti és alkalmazza, kialakul beszédfejlése,
- érzékelése kifinomultabb lesz, észlelése differenciáltabbá válik.

4. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

4.1. Játék

A **játékot** az óvodás gyermek legjellemzőbb megnyilvánulásának, az iskola előtti kor legfontosabb, **leginkább fejlesztő alaptevékenységének**, nevelési eszközének, módszerének, szervezeti keretének, formájának tekintjük. A gyermek egész napját a játéktevékenység szövi át és határozza meg, ebben zajlik tapasztalatainak, ismereteinek feldolgozása és az élményszerzés lehetősége. A játékban érvényesülnek azok az érzelmi hatások, amelyek a gyermeket a megismerés folyamatában érik és társas kapcsolatait is befolyásolják.

A játékban az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is, biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Fontos, hogy a feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival érje el.

Célunk:

- A gyermek elemi, pszichikai szükségleteinek kielégítése, kezdeményező, alkalmazkodó, kitartó, alkotó, másokat elfogadó, segítő, derűs, harmonikus, szeretetteljes személyiség nevelése.
- A szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a (2,5) 3-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében az együttműködés kiszélesítésével.
- A szabad játék, a játék eszköz jellegének elsődlegességének biztosítása, a testileg-lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteljes óvodai élet.
- A gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.

Feladatunk:

- a gyermek szabad képzettársításának elősegítése,
- a játék örömeinek, érzelmegazdagságának biztosítása,
- a környezetben szerzett tapasztalatok újbóli átéléséhez a lehetőségek biztosítása,
- a játék értelmi képességekre gyakorolt hatásának biztosítása, hogy mindez jól mutakozzék az érzékszervek működésének pontosabbá válásában,
- a gyermek észlelésének, megfigyelő-képességének, önkéntes és szándékos figyelmének, emlékezetének, képzeletének, gondolkodásának, szellemi aktivitásának, beszédképességének, problémaérzékenységének, helyzetfelismerő képességének, mozgásképességének, térérzékelésének, nagy mozgásának, szenzomotoros kéz ügyességének fejlesztése,
- erkölcsi ítéletalkotásának, illembéli viselkedésének, udvariasságának formálása,
- szocializációs folyamatának erősítése, a közös játék örömeinek felfedeztetésével, közös tevékenységek biztosítása a társas viszony, a közösségben betöltött szerep alakításához,

- erkölcsi, szociális érzelmek alakítása, fejlesztése: együttérzés, kibékülés, vigasztalás, kivárás, engesztelés érzésének kialakítása,
- kommunikációs kapcsolatteremtő készségének, fejlesztése,
- a játékkrend, a fegyelem betartására való ösztönzés.
- tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenléttel, boldog atmoszféra teremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkezdés, a közlésvágy motiválása.
- érdeklődés, komoly figyelem kifejezése a gyermeki közlések iránt, készséges válaszok a kérdésekre, gyermeki üzenetek dekódolása, metakommunikációs jelzések küldése, játszótársaként nyelvi kifejezésminták adása.
- a gyermeki szerepjátékot kísérő párbeszéd támogatása verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével, a beszéd prozódiai elemeinek gazdagításával. Beszédalkalmakkal az új szavak, szófajok, különböző igeidők, módok, ragozás tanulásának, fogalmak megértésének, a magyaros mondatalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés kialakulásának segítése.

A játék tartalma:

- Óvodáinkban a játékot a gyermek életformájának tekintjük, amely legfőbb módszer, és eszköz a tevékenységek rendszerében.
- Megteremtjük azt a szükséges feltételrendszert, amely segíti a játék kibontakozását (megfelelő hely, idő, esztétikus, fejlesztő hatású eszközök, nyugodt, kreativitást fokozó légkör).
- A gyermek szabadon döntheti el, hogy önállóan, vagy társsal, társakkal szeretne játszani, szabadon választhat a játéklehetőségekből, eszközökből. Ebben igény szerint partnere az óvodapedagógus is.
- Ügyelünk arra, hogy a napirendben a leghangsúlyosabb szerepet a játéktevékenységek kapják: a szabad játék, és az óvodapedagógusok által szervezett játékos, ismeretszerző tevékenységek.
- A játék színterei: csoportszobák, udvar, tornaterem.
- A csoportszobákban állandó, és mobil játéktérket alakítunk ki a nyugodt tevékenységek, a helyes játzó szokások kialakulása érdekében. Így lehetőség nyílik az állandóan megjelenő, illetve a gyermekek, óvodapedagógusok által szervezett játéktevékenységek, játékfajták párhuzamos idejű megjelenésére.
- A játék során a homogén, és a heterogén csoportösszetétel minden előnyét igyekszünk felhasználni.
- Az óvoda udvarán első sorban az egészségvédelmet szolgáló, a térérzékelést serkentő, a nagymozgásos, és az ügyességi játéktevékenységek gyakorlására biztatjuk a gyermekeket.
- Az udvari játéktevékenységek megszervezésekor figyelembe vesszük az időjárási körülményeket, a játékre inspiráló eszközök biztosítását, a megfelelő helyet, és időt. Törekedünk arra, hogy a kibontakozó játéktevékenység lehetőség szerint tovább folytatódjon az udvaron is.
- Testnevelés foglalkozásokat is szervezünk az udvari eszközrendszer felhasználásával.
- Az alvásidőt nem igénylő gyermekek számára is játéktevékenységeket szervezünk.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- társaival együttműködik a játék érdekében, képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására,
- képes a közös játék megszervezésére, a játékeszközök kiválasztására, megosztására,
- megérti és elfogadja játszótársa javaslatait, a játék szabályát betartja
- a játékba megszakítás után is képes visszatérni,
- megőrzi a játékeszközök épségét, elkerüli a szándékos balesetek okozását,
- képes egyszerű játékszerek készítésére, amelyeket felhasznál további tevékenysége során.

4.2. Verselés, mesélés

A vers, mese forrása az anyanyelvi nevelésnek. Az óvodában minden napot átsző, folyamatosan jelen van. Értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermek felé, fejleszti képzeletét, gondolkodásmódját, általa erkölcsi, etikai ismereteket szerez.

Célunk:

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A gyermek érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van, amelyeket változatos irodalmi élmények nyújtásával, belső igény felébresztésével a könyv, a színház, a múzeumok értékei iránt való kötődés kialakításával valósítunk meg.

Feladatunk:

- az irodalmi anyag sokrétű, igényes válogatása az egyetemes értékű és népi művek megfelelő arányú felhasználásával,
- a mese, vers hangulatát kifejező óvónői előadásmód, metakommunikáció érvényesítése,
- a keletkezett élmények belsővé válásának és feldolgozásának segítése a gyermekkel való személyes kapcsolat kialakításával,
- a mese segítségével - képi és konkrét formában – feltárjuk a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat,
- a mindennapi mesélés, verselés, bábozás, dramatizálás, dramatikus játékok igényének kialakítása, a régi és új benyomások elfogadása, és többszöri feldolgozása,
- a gyermek, nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, dúdolókkal, versekkel, mesékkal,
- drámajátékok alkalmazása.

A nevelés tartalma:

- Óvodáinkban törekszünk arra, hogy a mindennapi mesélés megvalósításához állandó hely legyen biztosítva oly módon, hogy az irodalmi élmények feldolgozását elősegítő eszköz, és

feltételrendszer is gyermek által elérhető legyen (mesekönyvek, lapozgatók, bábkészlet, dramaturgiai eszközök).

- Az eszközök bővítésére is lehetőséget kínálunk (pl: ujjbáb, fakanálkészlet gazdagítása közös barkácsolással)
- Fontosnak tartjuk, hogy naponta találkozzanak irodalmi élményekkel a gyermekek, így segítve elő az irodalom megszerettetését, az olvasóvá nevelést, az anyanyelvi képességek fejlődését, az improvizálási kedv fokozását.
- A vers, mese tevékenységek spontán, vagy óvodapedagógus által szervezett formában jelennek meg.
- Az óvodapedagógus által szervezett tevékenységek folyamán törekszünk arra, hogy az óvodapedagógusok könyv nélkül, minta értékűen adják elő az irodalmi műveket. A folytatásos történeteket, az elalvást segítő meséket színes, érthető, élményt nyújtó előadásmóddal olvassák.
- Fokozatosan arra szoktatjuk gyermekeinket, hogy figyelmesen hallgassák végig a meséket, ösztönözzük arra, hogy elsajátítsák a verseket, mondókákat, kedvet kapjanak az egyéni verseléshez.
- Lehetőséget kínálunk a szabad önkifejezésre, dramatizálásra, improvizálásra, amely sikerességéhez kellékeket, jelképeket is biztosítunk.
- Az irodalmi anyag összeállításánál az igényességre törekszünk, figyelembe véve a magyar gyermek- és szépirodalom gazdagságát, más népek gyermekirodalmi kínálatát. A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve olyan változatos témákat választunk, amelyek jól illeszthetőek a napi aktualitásokhoz, ünnepekhez, megjelenítik a mai életet, a tündérvilágot, humorosan közelítik meg az állatvilágot.
- Igyekszünk elérni, hogy a párhuzamosan tevékenykedő gyermekek csendes játékot folytassanak.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- a gyermek szívesen hallgat és mond mondókát, verset, mesét, örömmel dramatizál, bábozik,
- képes rövid mese, történet kitalálására,
- várja, igényli a mesehallgatást, van kedvenc meséje,
- néhány mondókát, verset, mesét emlékezetből és képről felidéz,
- vigyáz a könyvekre, igényli azok nézegetését,
- a mesékben gyakran előforduló kifejezéseket beépíti az aktív szókincsébe, ismeretlen szavak jelentésére rákérdez,
- elemi erkölcsi értékrendje a népmesék hatására kialakul, azonosul a pozitív mesehősökkel

4.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az éneklés, zene és ezekhez kapcsolódó mozgás is a mindennapok része a gyermekcsoportok életében.

A gyermekdalok, népi gyermekjátékok, a zenehallgatás élményhez juttatják a gyermeket, felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Célunk:

Az énekes játékok, a zene megszerettetése, a szép, tiszta éneklésre való szoktatás, a zenei hallás, ritmusérzék, zenei emlékezet fejlesztése. A gyermek esztétikai érzésének, mozgáskultúrájának formálása, a közös éneklés, a közös játék, zenehallgatás útján a szülők bevonásával, zenei kultúrájuk fejlesztésével.

Feladatunk:

- a felhasznált zenei anyag (énekes népi játékok, kortárs művészeti alkotások) igényes, életkornak és az adott csoport képességeinek megfelelő válogatása, amelyek fontos eszközei a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és a zenei kreativitás alakításának,
- nyelvi képességek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal,
- a népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek- és néptáncok, népi gyermekjátékok, a hagyományok megismerésének, tovább élésének segítése,
- a zenehallgatási anyag megválasztása, figyelembe véve a gyermek nemzeti hovatartozását is,
- megfelelő szervezeti formák biztosítása, kötelező, kötetlen foglalkozás, a gyermek által kezdeményezett alkalomszerű játékok, más műveltségi területekhez való kapcsolódással, helyt adva az éneklés, zenélés mindennapi tevékenységgé válásának, a felnőtt mintájának utánzása révén.

A nevelés tartalma:

- Valljuk, hogy a zene, az ének a gyermek érzelmvilágát gazdagító tevékenység, amelyet igyekszünk minden nap lehetővé tenni, és amelyhez a megfelelő feltételeket biztosítjuk (megfelelő hely, kellő idő, zenei élményeket színesítő eszközök).
- Az éneklés, zenélés, mondókázás kiemelt jelentőséggel bír a gyermekek óvodába illeszkedésének idején, megnyugtató, érdeklődéskeltő hatásával elősegítve a meghittséget, biztonságérzetet.
- A zenélés, éneklés lehetőségét más tevékenységekkel, műveltségi tartalmakkal is igyekszünk összekapcsolni, gazdagítva annak tartalmát.
- Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc anyagának összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, a képességfejlesztési lehetőségeket (térformák alakítása, hallásfejlesztés, ütemesség, ritmusérzékelés, zenei eszközök).
- Fokozott figyelemmel kísérjük a zeneileg kiemelkedő gyermekek fejlődését, lehetőséget kínálunk a képességek tovább fejlesztéséhez.

- Támogatjuk a gyermekek spontán megnyilvánulásait, helyet adva a bontakozó zenei kreativitásnak.
- A zenei anyag válogatásához felhasználjuk azokat a népzenei gyűjteményeket, amelyekből igényesen állítjuk össze az ünnepekhez, évszakokhoz felhasználható énekes, zenei tartalmakat, zenehallgatási anyagot.
- A zenehallgatás élményszintre emeléséhez felhasználjuk az óvodapedagógusok hangszeres játékát, énekét.
- Az esztétikai érzék fejlesztéséhez megismertetjük gyermekeinket a magyar dallamvilággal, más népek zeneiségével, válogatott, klasszikus zeneművekkel.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- a gyermek örömmel játszik énekes játékokat, szívesen énekel, hallgat zenét,
- óvónői segítséggel változatos térformákat alakít,
- alakul harmonikus mozgása, térbeli tájékozódása, összehangolva társaival,
- érzi az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát, képes egyszerűbb dallam és ritmus visszaadására, felidézésére,
- tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni,
- egyéni képességeinek megfelelően, képes néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni,
- megkülönbözteti az elemi zenei fogalom párokat,

4.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület, mert magában foglalja a rajzolást, a festést, a mintázást, a kézimunkát, a képalkotást, konstruálást és a műalkotásokkal való ismerkedést.

Megismerteti a gyermeket a különböző anyagokkal, azok tulajdonságaival, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel, fejleszti az eszközök használatának, a velük való bánásmódnak szokásait.

A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyermek érzelmei, képzeleti, gazdagodik élmény és formavilága.

A vizuális nevelés kötetlen szervezeti formában, többféle technikai lehetőség biztosításával történik.

Célunk:

Az ábrázolás örömeinek kialakítása, a gyermek élmény - és fantáziavilágának szabad, képi önkifejezésére ösztönzése.

Tér-, forma-, színeképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységének, szép iránti fogékonyságának, igényességének alakítása.

Feladatunk:

- a gyermeki alkotó, alakító tevékenység feltételeinek megteremtése (állandó hely, megfelelő időtartam, eszköz biztosítása),

- a hagyományos óvodai ábrázolás eszközeinek és technikáinak használata mellett a népi kismesterségek, hagyományőrző technikák, eszközök megismertetése,
- a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka napi gyakorlásának biztosítása, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés beépítése a folyamatba, mivel ezek fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének,
- ezen tevékenységek egyéni fejlettséghez és képességekhez való igazítása, hogy segítsék a gyermek képi – plasztikai kifejezőképességének, komponáló- térbeli tájékozódó- és rendezőképességeinek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: tér-forma és szín képzeleteinek, képi gondolkodásának fejlődését, esztétikai érzékenysége, a szép iránti nyitottsága, igényessége előrehaladását,
- a vizuális és kommunikációs tevékenységek összehangolása,
- törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A nevelés tartalma:

- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka napi gyakorlásához állandó helyet biztosítunk, ahol figyelembe vesszük a természetes fényviszonyokat, a kellő teret, a használt eszközök tisztán tartásának szabályait.
- A gyermekek által használt eszközöket elérhető közelségbe helyezzük, így biztosítottá válik a szabad választás, a hozzáférés.
- A tevékenységek szabad gyakorlására a nap folyamán többször is lehetőség nyílik (délelőtt, délután, udvari tevékenységként), így a szabad alkotókedv bármikor kielégítést nyer.
- A vizuális tevékenységek sokszínűségét figyelemmel kísérjük, az eszközök kezelésének helyes elsajátításához segítséget nyújtunk.
- Minőségi eszközök biztosításával és gyűjtőmunka által is támogatjuk a megjelenítés sokszínűségét, az ötletek megvalósítását.
- Az egyéni kreációk megjelenítése mellett helyt adunk a kollektív munkák létrehozásának is, ösztönözve az együttműködési képességet, az ötletek gazdagítását, az összedolgozást.
- Gyermekeink ruházatát védőköpeny használatával óvjuk.
- A szabad alkotókedv mellett különféle témákat is javasolunk a gyermekek számára.
- Az elkészült alkotásokat mások számára megtekinthetővé tesszük.
- Figyelemmel kísérjük az egyéni ötletekben gazdag, egyedi vonásokat mutató, kiemelt technikai készséggel rendelkező gyermekeket, számukra további lehetőségeket kínálunk a képességek speciális fejlődéséhez.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- szívesen, saját kezdeményezésre ábrázol,
- rendeltetésnek megfelelően használja az eszközöket,
- képalkotásban egyéni módon jeleníti meg élményeit, elképzeléseit, ötleteit,

- örül alkotásainak és a közös kompozícióknak, megbecsüli mások alkotásait,
- önálló és kollektív alkotómunkára képes,
- szívesen alkalmazza a képi kifejezés eszközeit
- változatosan használja a színeket
- formálódik gondolkodása, esztétikai értékrendje, gazdagodik érzelmvilága,
- tér alakításban ötletes, másokkal együttműködő,
- jellemzővé válik a részletezés, formagazdagság, díszítőelemek használata,
- képes megfigyeléseinek új kombinációkban való alkalmazására,
- kialakul az íráshoz szükséges finommotoros mozgása.

4.5. Mozgás

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, jelentős szerepet tölt be fejlődésében, hiszen erre az életkorra jellemző, hogy mozgás, tevékenység által szerez információt a környezetéről. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, és helyzetváltoztató-, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza. Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásfejlesztés magában foglalja az aktív **nagymozgást és a finommotoros** fejlesztést egyaránt.

Szervezeti formái a játékban, a mozgásos játékokban, a testnevelés foglalkozásokon, a mindennapi testnevelés és a kirándulások keretében jelennek meg.

Célunk:

A gyermek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, erőnlét, állóképesség fokozása. Tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése játékosan, játékok és fejlesztő feladatok által.

Feladatunk:

- különböző szervezeti formák megteremtése, a gyermek mozgásszükségletének kielégítése érdekében,
- rendszeres és jó légkörben végzett mozgásos játékok, tevékenységek és feladatok alkalmazásával a mozgás megszerettetése, a mozgáskedv megőrzése, a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlesztése, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését, a helyes testtartás kialakulását, felerősítve a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait,
- a mozgásfeltételek folyamatos biztosítása a csoportszobában, tornaszobában, az udvaron egyaránt,
- a spontán, a szabad játék keretein belül végzett mozgásos tevékenységek biztosítása, mivel ezek kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységet, komplex mozgásként

beépülve az óvodai élet egyéb tevékenységeibe, segítve a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás megfelelő kialakulását,

- minél több lehetőség biztosítása a szabad levegőn való tartózkodásra, mozgásra, hetente túrák, séták, kirándulások szervezése,
- mozgás közben az értelmi struktúrák (vizuális memória, mennyiségi, formai tapasztalatok, percepció, testséma, dominancia laterális), és szociális képességek (én tudat, alkalmazkodás, önuralom, együttműködés, tolerancia, siker-kudarccs átélése, versenyszellem) fejlesztése.

A nevelés tartalma:

- Az egészséges életmódra nevelés érdekében fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink jól fejlett állóképességgel rendelkezzenek, edzettek legyenek, ezért törekszünk arra, hogy minél több időt töltsenek mozgással a friss levegőn.
- Igyekszünk minden évszak adottságait kihasználni a mozgásvágy kieléséhez.
- A mozgások során felhívjuk a gyermekek figyelmét a biztonságra, a veszélyhelyzetek elkerülésére.
- A tornának, játékos mozgásoknak a tornateremben, a szabadlevegőn, és a csoportszobában is, eszközzel vagy eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában lehetőséget biztosítunk:
 - a) A **játékidőben** történő mozgásfejlesztés során a gyermeknek alkalma nyílik a spontán mozgásigény kielégítésére, szabad gyakorlásra. Biztosítjuk a megfelelő teret, eszközöket az egyéni érdeklődésnek megfelelően. A mozgásfejlesztő eszközöket egyéni érdeklődésüknek, bátorságuknak, terhelhetőségüknek megfelelően, óvodapedagógus felügyelete mellett használják a gyermekek.
 - b) A **szervezett mozgásfejlesztés** egyik formája a **mozgás foglalkozás**. A gyermekek kondicionális, koordinációs képességének megfelelő mozgásanyagot állítják össze az óvodapedagógusok, szükség szerint eszközök biztosításával. Kiemelt jelentőségű a szabad mozgás, a szabad játék, ahol a gyermek szabadon választhat a játékkínálatból. A foglalkozás anyagának célirányos összeállításánál a pedagógusok figyelembe veszik, hogy mely képességeket kívánják a játékokkal fejleszteni, és mely játékokkal készítik elő az adott gyakorlatsort.
 - c) A testnevelés anyagának összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek képességeit, adottságait, és olyan játékos feladatokat állítunk össze, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő feladatot, amelyben felfrissülhet, és sikeresen fejlesztheti képességeit.
 - d) A testnevelés foglalkozások során igyekszünk a test minden zónáját felfrissíteni, megmozgatni, a helyes testtartást kialakítani, mozgástechnikai elemeket megismertetni, begyakoroltatni, a szabályokat elsajátíttatni.
 - e) Alkalmat kínálunk az egyéni és csoportos versengésekre.
 - f) A gyermekek megismerkednek az egyes tornaszerekkel, azok biztonságos használatával.
 - g) A fokozatos terhelést szem előtt tartva figyelemmel kísérjük a mozgásban kiemelkedően teljesítő, életkori szintet meghaladó képességeket mutató

gyermeket, számukra további lehetőségeket kínálunk a speciális területek fejlesztéséhez.

- h) A **szervezett mozgásfejlesztés** másik formája a mindennapi torna, amely a rendszeres mozgás biztosításával a mozgáskultúrát alapozza a motoros képességek fejlesztése által. Délelőtt, és délután is szerveződő, óvodapedagógus által vezetett tevékenység.
- i) **Speciális, vagy választott mozgásfejlesztésre** is lehetőség nyílik, amelyeket az óvodák a helyi specialitásoknak megfelelően szerveznek (pl.: kerékpározás, játékos vízhez szoktatás, stb.)

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- örömmel mozog, kitartó a mozgásos játékokban, egészséges versenyszellem jellemezi,
- nagymozgása, finommotorikája, egyensúlyérzéke, összerendezett mozgása kialakult,
- szem-kéz, szem-láb koordinációja fejlett, kialakult a domináns oldal,
- ismeri az irányokat, tud térben tájékozódni, kialakult a térészlelés, helyzetfelismerés, egyensúly és ritmusérzék,
- betartja a szabályokat,
- ismeri saját testét, annak részeit, funkcióit,
- képes felismerni testi képességeinek határát (állóképesség, egyensúlyérzék, erő, ügyesség, veszélyfelismerés),
- mozgását, viselkedését szándékosan irányítani képes,
- akarati, jellembeli tulajdonságokkal rendelkezik (türelem, kitartás, fegyelmezettség, bátorság, akaraterő, monotonia tűrés)

4.6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek környezettel való ismerkedése az **óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat**. Ezáltal olyan tapasztalatokat szerez az őt körülvevő társadalmi és természeti környezetről, amely segíti az életkorának megfelelő biztonságos eligazodásban (szűkebb és tágabb természeti - emberi - tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyai).

A külső világ tevékeny megismerése magában foglalja a **környezet megismerése** mellett az elemi **matematikai tapasztalatok** megszerzését. Az ismeretszerzés alapja a tapasztalás és tevékenykedtetés, a pedagógus példája, pozitív érzelmi kapcsolat kialakítása, s ezek segítségével a környezet megóvására, védelmére, a természet szeretetére kívánjuk nevelni gyermekeinket.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Célunk:

- a természeti és társadalmi környezet felfedezése során a gyermek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi – tárgyi értékek iránt,
- a környezet megismerése közben a gyermek mennyiségi, alaki, nagyság béli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása,
- a környezettudatos viselkedéshez szükséges készségek, jártasságok megalapozása,

Feladatunk:

- a környezet megismerésének, tapasztalatok gyűjtésének, felfedezések lehetőségének biztosítása, a feltételek megteremtése,
- a környezet megismerésében, megértésében, az összefüggések felfedezésében a gyermek segítése,
- a gyermek mennyiségi, formai, nagyság-, tér-, és síkbeli szemléletének alakítása,
- pozitív érzelmi viszony kialakítása, a természet védelmére, szeretetére nevelés a család bevonásával,
- elegendő hely, idő, alkalom, eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak kialakítására,
- a fenntartható fejlődés érdekében kiemelt hangsúly helyezése a környezettudatos magatartásformák megalapozására, alakítására.

A nevelés tartalma:

- Az évszakok változása folyamatos lehetőségeket kínál a külső világ tevékeny felfedezéséhez, megismeréséhez, így kiindulópontként szolgál számunkra a tervezések során. Tervszerűen szervezett élmény- és tapasztalatszerző séták, kirándulások nyújtják ehhez a legmegfelelőbb keretet.
- A közvetlen környezet megismerése különféle tevékenységek szervezésével, az érzékszervek bevonásával történik, folyamatosan gazdagítva annak tartalmát, mélységét, felfedeztetve a természeti, és társadalmi környezeti összefüggéseket.
- Törekszünk a környezettudatos szemlélet kialakítására, amelynél lehetőséget teremtünk a szelektív hulladékgyűjtésre, felhívjuk a figyelmet az energiatakarékosságra. E tevékenységekbe a szülőket is bevonjuk.
- Játékos tevékenységekkel, programok szervezésével, tartalmassá tesszük a zöld jeles napokat (takarítás világnapja, állatok világnapja, víz világnapja, föld napja, madarak- és fák napja, környezetvédelmi világnap), ráirányítjuk a figyelmet a környezetvédelem fontosságára.
- Csoportszobáinkban lehetőséget adunk a természetsarkok, élősarkok kialakításához, amely a természet kincseinek gyűjtőhelye is. Alkalom nyílik a növények fejlődésének figyelemmel kísérésére, a kisállatok (hal, teknős) gondozásának megismerésére.
- Óvodáink egyedi feltételrendszere biztosítja a konyhakerti növényekkel kapcsolatos munkajellegű tevékenységek megismerését, gyakorlását, a növénygondozási ismeretek elsajátítását, a növények fejlődésének figyelemmel kísérését. E tevékenység gyakorlásához gyermekméretű, biztonságos munkaeszközöket adunk a

gyermek kezébe, és megismertetjük őket a kívánatos munkafogások szabályaival. A közösen nevelt növényeket vitaminnapokon használjuk fel.

- A gyermekek ismereteinek gazdagításához ismeretterjesztő könyveket, lexikonokat biztosítunk.
- Lehetőséget kínálunk az egyéni, és csoportos felfedezésekre, játékos kísérletezésekre, amelyhez biztonságos feltételeket teremtünk, sajátos eszközöket biztosítunk (nagyítók, lencsék, mikroszkóp). Játékos keretek között szerezhhetnek tapasztalatot az anyagok fizikai tulajdonságainak változásairól, a rész- egész viszonyokról, a halmazállapot-változásról, és más tulajdonságok felfedezéséről.
- A munka világa, a társadalmi környezet megismerése során felhasználjuk a szülőkkel való jó kapcsolatunkat (munkahely meglátogatása, családi gazdaság megtekintése, szerszámok, eszközök megtekintése, a háziállatok fejlődésének megfigyelése). Látogatásokat szervezünk a város kulturális lehetőségeinek felfedezése céljából a közművelődési intézményekbe.
- Kiemelt hangsúlyt fektetünk a biztonságos közlekedés szabályainak elsajátítására, a közlekedési formák megismerésére. Az utazások során elsajátítatjuk gyermekeinkkel a helyes viselkedési szokásokat, fejlesztjük tájékozódási képességüket, bővítjük helyi ismereteiket.
- Igyekszünk érzékelteni az idő múlását, felhívjuk a figyelmet az évszakok, napszakok változásaira, jellegzetességére.
- A közösen, és egyénileg átélt élmények, tapasztalatok feldolgozását beszélgetések segítik, ilyenkor mód nyílik az ismeretek rendezésére.
- A külső világ aktív felfedezése, megismerése közben folyamatosan gazdagodnak gyermekeink matematikai ismeretei. Összehasonlíthatnak távolságot, mélységet, különbséget tehetnek méretek között, megszámlálnak mennyiségeket, kiegészíthetnek, eloszthatnak, méret szerint sorba rendezhetnek.
- A tevékenységek során az egyes téri formákat síkban is leképezik, megismerve az egyes formák nevét, tulajdonságait.
- Az óvodapedagógus kérdésekkel tudatosan segíti az egyes folyamatok megismerhetőségét, felfedezését, az ok- okozati összefüggések feltárását, a logikus gondolkodás fejlődését.
- Óvodapedagógusaink törekednek arra, hogy a gyermekek speciális érdeklődéseire, kérdéseire is választ adjanak.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- a gyermek elemi ismeretekkel rendelkezik családjáról, óvodájáról és szűkebb környezetéről,
- különbséget tesz az évszakok között, érzékeli, s megnevezi az idő múlását
- felismeri környezetében gyakran látott növényeket, állatokat a fejlődésükhöz szükséges feltételeket,
- ismeri a háziállatokat, vadállatokat, azok hasznát, gondozását, védelmét,
- ismeri a közlekedési eszközöket és a gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályokat, alakulóban van a közlekedési kultúrája,

- megnevezi a színeket, különbséget tesz azok sötétebb és világosabb árnyalata között,
- tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük alapján összehasonlít,
- képes ismert tulajdonság szerint a válogatásra, kiegészítésre, sorba rendezésre,
- 10-ig számol, 10-es számkörben jól tájékozódik, tő és sorszámneveket helyesen használ,
- összehasonlít nagyság, forma, szín, mennyiség szerint, megadott szempont alapján képes műveletek végzésére,

4.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés a játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A **gyermek kezdetben önmagáért**, saját szükségletei kielégítéséért dolgozik az óvodapedagógus közreműködésével, **majd később szívesen végez munkát társaiért is.**

Célunk:

- hogy a gyermek önkiszolgálása során gyakorolja azokat a fogásokat, készségeket, melyek az egyéb munkajellegű tevékenységekre alkalmassá teszik, becsülje meg saját és mások munkáját,
- fejlődjön kitartása, a megkezdett tevékenység befejezésére való igénye, felelősségtudata,
- az együtt munkálkodás érzelmi élményének hatására igényelje a közösséget;
- megtalálja a helyét a csoportban, érezze, hogy ő a csoport, a közösség hasznos tagja,
- óvja, védje, gondozza a környezet értékeit (környezetében lévő növényeket, kis állatokat), alapozódjon meg a segítségnyújtás, a másokról való gondoskodás igénye,
- a munka jellegű tevékenységek során tapasztalatot, jártasságot szerezzen,
- a lakókörnyezetünkre jellemző munkanélküliség megjelenése, a munka fogalmának negatív átértékelődése ellenére értékelje a munkavégzés felelősségét, élje át örömet, lássa eredményét,
- feladattudata, önértékelése, önbizalma fejlődjön az érzelmi hatások révén,
- baráti, egymást segítő kapcsolatai alakuljanak a végzett munka során.

Feladatunk:

- a munkajellegű tevékenységek lehetőségének megteremtése,
- kitartásának, felelősségtudatának fejlesztése, a megkezdett tevékenység befejezésére ösztönzés,
- tapasztalatszerzés biztosítása,
- az együtt munkálkodás érzelmi élményének támogatása, baráti, egymást segítő kapcsolatainak erősítése, a közösségi igény formálása,
- a segítségnyújtás, a másokról való gondoskodás megalapozása, feladattudatának, önbizalmának, önértékelésének fejlesztése.

A leggyakoribb munkafajták:

- az óvodai életet végig kísérő önkiszolgáló munka, mely a gyermek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti;
- a játékban megjelenő, önmaga és társai valós szükségleteit kielégítő munkák, önként vállalt, alkalmi tevékenységei (tízórai-, salátakészítés, sütés, stb.);
- a csoportahagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések: takarítás, díszítés, terem átrendezése, meglepetések, ajándékok készítése, stb.);
- az élő környezet rendszeres ápolása (növények, állatok gondozása);
- az önként vállalt és kisebb csoportokban is végezhető alkalmi és közösségért végzett munkák (csoportszoba, naposi munkák).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- a gyermek szívesen végez munkajellegű tevékenységet önállóan és közösségben is, jártasságot szerez az alapvető munkafogások területén,
- örömmel vállalkozik egyéni megbízatások teljesítésére,
- megbecsüli saját és mások munkáját,
- önként segít társainak és a felnőtteknek a munka jellegű tevékenységek elvégzésében,
- megfelelő ismerettel rendelkezik a munka világáról (munkaeszközök, foglalkozások, munkafolyamatok),
- önbizalma, önértékelése, énképe reálisan alakul a munkájának értékelése során,

4.8. Tevékenységben megvalósuló tanulás

Programunkban a tanulás fogalmát tágabb értelemben használjuk, hiszen a **gyermek minden tevékenysége révén tanul**. Így tehát a tanulás, a műveltségi területek tartalmi feldolgozása nem önálló tevékenységformaként jelenik meg. A gyermek, **játékba ágyazott**, változatos **tevékenységek gyakorlása** során tanul. Ebben a folyamatban az óvónő az egyes gyermek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti. A fejlődéshez, fejlesztéshez alkalmazkodó tanulási térben, a játékban a gyermek aktívvá, produktívvá válik. A tevékenységekbe összegződött gyakorlati cselekvések előkészítik a gondolkodási struktúra kialakulását, a tárgyi-manipulációból, a belső értelmi-fogalmi műveletekbe való átmenetet.

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozások meghatározása. (Nkt. 45.§ (2a) bek. szerint). Óvodapedagógus által szervezett, célzott foglalkozások értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányulóan.

Mint például:

- Mozgáskotta foglalkozások,
- Drámajáték foglalkozások,
- Zene ovi foglalkozások,
- Vizuális műhely foglalkozások,
- Gyermek joga foglalkozások.

A gyermek életkorának egyéni fejlettségének megfelelő játékos tanulás magába foglalja:

- a tapasztalatok gyűjtését,
- az ebből származó ismeretek alkalmazását elősegítő műveletek tanulását,
- a pszicho-motoros készségek gyakorlását,
- a tanulás elemi szintű technikáinak megismerését,
- a gondolkodás képzeti, elemi, fogalmi használatát,
- a társadalmilag és helyileg kívánatos és lehetséges elemi szokások, szociális viszonyulások, magatartásformák megismerését,
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével személyre szabott pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével,

Célunk:

- készségek, jártasságok, kompetenciák kialakítása a tevékenységeken keresztül,
- ismeretek elsajátíttatása,
- alkalmazható tudásgyarapítás,

Feladatunk:

- a tanulási folyamat objektív és szubjektív feltételeinek biztosítása,
- a gyermek egyéni szükségletei, adottságai, képességei kibontakoztatásának lehetővé tétele,
- a választható műveletek, szerepek, szabályok magatartás- és viselkedésformáló értékrendjének megteremtése,
- a pszichológiai értelmezés szerinti tanulási típusok – motoros, szenzoros, verbális, szociális – érvényesülési lehetőségeinek elősegítése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- aktívan vesz részt a tanulási folyamatban, figyelme tartós, összpontosításra képes,
- az ok-okozati összefüggéseket, elemi szinten felismeri,
- az időrendiséget képi szinten is megtartja,
- motoros feladat verbális visszaadására teljesen, vagy a lényeges mozzanat kiemelésével képes,
- ceruzafogása jó, rajzai arányosak, részletesek, színesek,
- szókinccse képessé teszi arra, hogy gondolatait másokkal megértesse, beszéde folyamatos,
- szövegviszaadása megbízható, egyszerű cselekvéseket megnevez,
- szociális kompetenciái alkalmassá teszik az iskolai munkára,
- tevékenységekbe bekapcsolódik: alkalmazkodó, együttműködő, kezdeményező,
- érzelmi indulatait igyekszik megfelelő módon irányítani,
- a kapott feladatot megérti, igyekszik azt képességeihez mérten elfogadni és teljesíteni,
- feladatvégzés közben elmélyült, kitartó, ha segítségre van szüksége, megfelelő formában jelzi azt.

5. Az óvodai élet megszervezése

5.1. Személyi feltételek

Feladatunk az óvodai ellátás biztosítása, illetve nevelés színvonalának megtartása, melyek feltétele az óvodapedagógusok, dajkák, és egyéb foglalkoztatottak törvényben meghatározott létszámú foglalkoztatása. Ezáltal tudja biztosítani az intézmény a szakszerű feladatellátást, a minőségi munkavégzést, hangsúlyozva, hogy az óvodai nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Ezek mellett az intézmény szervezeti formája, a főigazgató által gyakorolt munkáltatói jogkör lehetővé teszi, hogy az egyes intézmények között a munkaerő a szükségnek megfelelően – eseti és tartós feladatokra egyaránt – átcsoportosítható legyen az alkalmazási jogviszonyok változtatása nélkül.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének megvalósításához az óvodapedagógusok együttműködnek a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokat szerzett szakemberekkel (gyógypedagógus, terapeuta, módszertani intézmény, utazó tanári szolgálat).

Speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása a speciálisan képzett szakemberek bevonása mellett, a szülővel való együttműködéssel történtek.

Valamennyi munkatárs folyamatos együttműködése, összehangolt munkája szükséges a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

Az óvodapedagógusok mellett fontos a dajkák meghatározó szerepének formálása a gyermekekkel való pozitív kapcsolat kialakításában.

Foglalkoztatottaink létszáma (2024. szeptember 1.)

Munkaköri beosztás szerinti megoszlás:

- Főigazgató : 1 fő
- Főigazgató-helyettes: 3 fő
- Tagintézmény-igazgató: 9 fő
- Óvodapedagógus: 70 fő
- Dajka: 36 fő
- Pedagógiai asszisztens: 13 fő
- Intézményi titkár: 2 fő

Továbbképzési alapelveink

A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény 70.§ értelmében a pedagógus munkakörben foglalkoztatott végrehajtási jogszabályban meghatározottak szerint pedagógus továbbképzésben vesz részt. Mentésül a továbbképzési kötelezettség alól az, aki az ötvenötödik életévét a nevelési év kezdetének napja előtt betöltötte. Nem kell pedagógus továbbképzésben részt vennie annak a pedagógusnak, aki pedagógus-szakvizsgát tett, a vizsgák letételét követő továbbképzési ciklusban.

- Minden óvodapedagógus kötelessége a folyamatos önképzés, a pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményeinek ismerete és gyakorlatban való alkalmazása.
- Minden pedagógus a kiemelkedő képességeit úgy fejlessze, hogy az nevelőközössége módszertani eszköztárának gazdagítását, a gyermekek tevékenységrendszerének fejlesztését szolgálja.
- A továbbképzéseken részt vevő foglalkoztatott felelősséggel készüljön fel, az ott hallottakat adja tovább.
- Mindenki tartsa szem előtt, hogy a tanulmányai kapcsán készíthető írásos elemzések, záró dolgozatok pedagógiai és pszichológiai megalapozottsággal, a helyi pedagógiai program figyelembevételével készüljenek, amelyek másodpéldányait az óvoda vezetésének átadja.
- Fontosnak ítéljük meg, hogy a nevelőtestület tagjai segítség, erősítsék egymást a tanulmányaikban, a távollévők helyettesítésében, a továbbképzéseken szervezett bemutatók alkalmával, illetve, hogy különböző fórumokon, méltó módon képviseljék intézményünket, helyi pedagógiai programunkat.
- A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény 70.§-ában foglaltaknak eleget téve a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban állók kötelesek továbbképzési kötelezettségeiknek eleget tenni.

5.2. Tárgyi feltételek

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. számú melléklete által előírt kötelező (minimális) eszköz és felszerelés rendszerrel minden intézményegységünk rendelkezik.

1. Gazdálkodás

Gazdálkodásunk rugalmassága lehetővé teszi, hogy:

- az összevont bér-gazdálkodás miatt az egyes intézményeknél képződő bérmegtakarítások és bérhiányok kiegyenlítsék egymást;
- a szűkös költségvetési előirányzat nem kerül megbontásra az egyes tagóvodák között, ezáltal a karbantartási munkálatokat rangsorolva ütemezhetjük (az egyes intézményekben elvégzendő apróbb javítások helyett komolyabb, több évre biztonságot nyújtó feladatot lehet megvalósítani); amely a Salgótarjáni KIGSZ hatáskörébe tartozik,
- egyes eszközök, anyagfélések (tisztítószer, szakmai anyagok) központi vásárlása árendedményt, szállítási kedvezményt eredményez,
- a költségvetési előirányzatok kezelése egyszerűbb, a költségvetési fő összegeken belül az előirányzatok szabadon felhasználhatók,
- tárgyi feltételeink bővítését szolgálják a pályázati források, szponzori támogatások, amelyek lehetőségeivel minden intézményegység lehetőségeihez mértén él (TÁMOP, HEFOP, NEA, stb. pl. gyermekcsoportok örökbe fogadása cégek által)

2. Helyiségek

helyiség/felszerelés	előírás	tények
csoporszoba	36	36
tornaterem/tornaszoba	10	10
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	10	10
játszóudvar	10	10
főigazgatói iroda	1	1
tagintézmény-igazgatói iroda	10	10
titkári iroda	10	8
nevelőtestületi szoba	10	8
Orvosi szoba, elkülönítő szoba	10	6
gyermeköltöző	36	29
gyermekmosdó, WC	36	26
felöltöző	10	14
főzőkonyha	0	0
melegítőkonyha, tálaló, mosogató,	10	11
felöltöző	0	10
felöltött mosdó	10	17
felöltött WC	10	24
szertár	10	13
ételmaradék tároló	10	5
egyéb raktár	10	17

A szükséges és minimális előírásoknak minden intézményegység megfelel, több esetben azonban egy-egy helyiség több funkciót is betölt.

A helyiségek bútorzata, és az egyéb berendezési tárgyak, tisztálkodási és egyéb felszerelések száma, a felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök, a nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök területén az ellátottság megfelelő.

3. Az adminisztratív munkavégzés eszközei

- Minden intézményegységben rendelkezésre áll az adminisztratív munkavégzéshez, amelyekhez többféle jogtiszta szoftvert alkalmazunk (pedagógiai, munkáltatói, tanügy-igazgatási, gazdálkodási feladatok) számítógép, internet elérhetőség. Óvodánk honlappal rendelkezik <https://stovodak.hu> névvel.
- A gyermekcsoportokban is használunk számítógépet, meghatározott szabályok alapján, a gyermekek életkorának megfelelő feltételekkel.
Alkalmazzuk, és folyamatosan bővítjük a Kompetencia alapú programcsomag, az Epochális, Tevékenységközpontú, és a Projektpedagógiai óvodai programok megvalósításához szükséges tárgyi eszközrendszer feltételeit.
- Az eszközök, képességfejlesztő játékok, berendezések beszerzésénél törekszünk arra, hogy jó minőségű, életkornak megfelelő, biztonságtechnikailag kifogástalan, minél több képességterület fejlesztését kielégítő tárgyakat vásároljunk.
Az óvodáinkban kialakított szakkönyvtárak, könyvtárak bővítése folyamatos, amelyhez igénybe vesszük az alapítványi, egyesületi, pályázati bevételi lehetőségeket.

Az eszközjegyzékben javasolt és a beszerzett eszközökön túl az óvodapedagógusok és a dajkák által készített fejlesztő eszközöket is a gyermekek rendelkezésére bocsátjuk.

- A megnövekedett adminisztrációs tevékenység elvégzéséhez minden Tagóvoda rendelkezik asztali számítógéppel és nyomtatóval, valamint a csoportokban laptopok segítik az írásbeli feladatok elvégzését.

4. Egyebek

A fentiekben túl folyamatos feladatunk,

- az **óvodák textíliáinak** (törölközők, ágyneműk, párnák, plédek, asztalterítők, fényáteresztő- és sötétítő függönyök, csoportszobai, gyermeköltözői szőnyegek, fektető vásznak), az **elhasznált berendezési tárgyaknak** (gyermekágyak, öltözőszekrények, polcok, játéktárolók, székek, asztalok, egyedi berendezések a játékhoz) szükség szerinti pótlása, **cseréje**.
- Az Európai Unió előírásainak megfelelően az **udvari játékok folyamatos karbantartásának** megvalósítása.
- **Környezettudatos óvoda feltételeinek megteremtése**, elsősorban azokon a területeken, amely saját tevékenységünk eredménye lehet a már elkezdett szakmai munkánk folytatásaként.
 - a) rajzkiállítások rendezése a témában,
 - b) ismeretbővítés adekvát szakemberek bevonásával, segítségével (pl. alternatív energiák megismerése a gyermekek számára érthető módon, stb.),
 - c) takarékoskodás vízzel, energiával,
 - d) szelektív hulladékgyűjtés szorgalmazása, veszélyes hulladék (elemek),
 - e) műanyagflakonok gyűjtése minden óvodában,
 - f) kinőtt, megunt ruhák, játékok, könyvek cseréje, elajándékozása a rászorulóknak,
 - g) gondozásba vétel: játszóterek, fák, zöld területek, stb.,
 - h) gyógynövények gyűjtése, fogyasztása megfelelő tájékozódás, ismeretszerzés után,
 - i) újrahasznosítás saját kezűleg (rég, megunt tárgyak, papír),
 - j) természetes anyagok használata (agyag, só-liszt gyurma, nemez, vessző, természetes festékek),
 - k) csapadék összegyűjtése öntözéshez,
 - l) belső terek festéséhez megfelelő színválasztás.

A megnövekedett adminisztrációs tevékenység elvégzéséhez minden Tagóvoda rendelkezik asztali számítógéppel és nyomtatóval, valamint a csoportokban laptopok segítik az írásbeli feladatok elvégzését.

- a foglalkoztatotti **közösségek szemléletében a következők megtartása, fejlesztése:**
 - a) a létrehozott értékek megőrzése, védelme,
 - b) az ellátottság szinten tartása, lehetőség szerinti fejlesztése,
 - c) a költséghatékony működtetés,
 - d) a tartalékok feltárására való ösztönzés,
 - e) a foglalkoztatottak konkrét felelősségének meghatározásával az érdekvédelmet,

- f) a gazdálkodási lehetőségek elfogadtatását a szülői közösségekkel, aktív segítségük kérését a feltételek javításához.

Az óvodák költségvetése nem biztosítja a fejlesztés feladatainak megvalósítását, csak a szinten tartását, ezért pályázatok, a szponzori, szülői támogatások, alapítványok, egyesületek közérdekű kötelezettségvállalások támogatása is szükséges, az óvodák berendezési tárgyainak, felszereltségének javítása, pótlása, épületek állagának megóvása érdekében.

5.3. Az óvodai élet megszervezése

Intézményeinkben **homogén és vegyes csoportokat** szervezünk, amelyhez megnyertük a szülők támogatását, és ennek megfelelően alakítjuk ki házirendjeinket.

Az **életkori jellemzők** ismeretében és az **egyéni eltérésekre** építve, az óvodapedagógus döntésétől függ – a szabad játékot kivéve – a felajánlott tevékenységek formáinak megválasztása.

A napirend és a heti rend konkrét terve megtalálható az óvodai csoportnaplókban.

Ezek a tevékenységek háromféle szervezeti keretben folynak:

- választható tevékenység (egy időben többféle tevékenység),
- kötetlen foglalkozás, amelynek időtartama: 5-35 perc
- kötött foglalkozás: a testnevelés minden korosztályban, amelynek időtartama 15-35 perc a gyermekek fokozatos terheléséhez igazodva.

Az egyes tevékenységek szervezésénél, a motiválás kiemelkedő fontosságú. A gyermek a tevékenységeket egyénileg és mikro-csoportban végzi. A mikro-csoportos együttműködés lehetőségei a gyermek szocializációjának minőségétől is függenek, erre kiemelt hangsúlyt fektetünk.

5.3.1. Napirend

A gyermek napirendjében központi helyet foglal el a játék. A napirend kialakításában a **gyermekközpontúság** érvényesül.

- A napirendet a stabilitás, folyamatosság és a rugalmasság jellemezi. A stabil pontokat, a rendszerességet az azonos időpontban visszatérő tevékenységek jelentik.
- A napirend biztosítja a gyermek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségletének megfelelő váltakozását.
- A legtöbb időt a játék kapja.
- A napirend rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett események beillesztését a főbb keretek megtartása mellett.
- A napirend alkalmazkodik az évszakokhoz, hogy a természeti hatások is szolgálják a gyermek fejlődését.
- A napi mese, a mindennapi testnevelés beépül a napirend folyamatába.

5.3.2. Heti rend

A heti rend elsősorban az óvodapedagógus munkáját segíti abban, hogy nevelőmunkáját a **folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság** elve szerint végezhesse.

- A heti ciklusokban a tartalmi egység elvei alapján, komplex módon jelennek meg a tevékenységi formák.
- Naponta van lehetőség az éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, mesélésre a választhatóság elve szerint.
- A gyermeknek naponta szüksége van szervezett játékos mozgásra, ezért heti egy-két alkalommal minden csoportban testnevelés foglalkozást szervezünk.
- A hét keretén belül egy-egy nap, bizonyos tevékenységi forma hangsúlyozott, s ennek megfelelően történik a célirányos képességfejlesztés.
- A gyermeknek megadjuk a lehetőséget, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedve szerint folytathassa a hét folyamán.

5.4. Az óvoda szokás- és szabályrendszere

A nevelési feladatok megvalósítását a gyermek, az óvodában foglalkoztatott felnőttek és a szülők nevelési folyamatokban kialakuló, együttműködő aktivitása segíti.

Ehhez készítjük el az óvodák szabály- és szokásrendszerét, mely **biztonságot teremt, és támaszt nyújt** mind a gyermeknek, mind a pedagógusnak, a szülőknek és segíti a nevelés hatékonyságát.

Az általános érvényű és a helyi sajátosságokat figyelembe vevő szabály és szokásrendszerünk jellemzői:

- biztonságot nyújtó, rugalmasan alkalmazkodó,
- ésszerű, pontos, egyértelmű,
- lehetőséget ad a gyermeknek a cselekvésre, a saját elképzelései, képességei és ismeretei alapján való végrehajtásra,
- az óvoda általános életrendjével összefügg,
- az egészséges életmód kialakítását szolgálja,
- az egyéni és közös játékok feltételeit megteremti,
- a társas együttműködést elősegíti,
- tevékenységeket, foglalkozásokat összehangol,
- magatartási, viselkedési szabályokat fogalmaz meg,
- a csoport adottságaiból, hagyományaiból adódik,
- az óvoda helyi sajátosságaihoz alkalmazkodik;
- a család, óvoda hagyományait, ünnepeit kialakítja, szabályozza,
- a csoport összetételétől, egyéb sajátosságaitól függ,
- lehetőséget biztosít az egyéni fejlesztésre.

Az óvodák a szülői igényekhez igazodva tartanak nyitva, ennek megfelelően fogadják a gyermekeket. Óvodapedagógusaink rugalmas munkavégzéssel dolgoznak, tehát **a nyitva tartás ideje alatt a gyermekekkel óvodapedagógus foglalkozik.**

5.5. A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde pedagógiai dokumentumai és azok tartalma

• Óvodai törzskönyv

Az óvodai törzskönyv az óvodára vonatkozó legfontosabb adatok vezetésére szolgál.

Tartalmazza :

- a) a törzskönyvi bejegyzések hitelesítésének időpontját, az óvodaigazgató aláírását, papíralapú nyomtatvány esetén az óvoda körbélyegzőjének lenyomatát,
- b) az óvoda nevét és címét,
- c) nevelési évenként az óvoda általános adatait (önkormányzati, nem önkormányzati jelleg, nevel-e sajátos nevelési igényű és nemzetiségi gyermekeket, gyakorló intézményként működik-e, a gyermekek október 1-jei létszámát, az összes férőhely és a szükséges férőhelyek számát, gyermekcsoportjainak számát, az óvodapedagógusok számát, a bérgazdálkodó, a munkáltató és gondnokság megnevezését,
- d) az óvoda nyitvatartási idejét;
- e) a gyermeklétszámot, a korosztályonkénti bontást, a sajátos nevelési igényű és a hátrányos, továbbá a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számát, a gyermekcsoportok október 1-jei számát,
- f) nevelési évenként az étkezésben részesülő és nem részesülő gyermekek számát,
- g) az engedélyezett és betöltött összes álláshely évenkénti számát,
- h) az óvoda telkeinek adatait nevelési évenként (összes terület, tulajdonos, a kert, a beépített terület és az udvar területe),
- i) az óvoda épületeinek adatait (építés éve, használat jogcíme, fűtési módja, légtere, alapterülete, a WC-k száma, a szolgálati lakások száma, a felújítások adatai),
- j) kimutatást az óvoda helyiségeiről (alapterület, férőhely, minőség, használat, a gyermekcsoportok közvetlen ellátását szolgáló helyiségek, egyéb helyiségek),
- k) az óvoda könyvtárának adatait (állományát, állományának gyarapodását, csökkenését) nevelési évenként,
- l) az óvodapedagógusok és egyéb alkalmazottak adatai közül a nevet, születési helyet és időt, a végzettséget, szakképzettséget, a beosztást, a szolgálati idő kezdetét, a munkába lépés és kilépés időpontját.

• Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja és az intézmény nevelési sajátosságai

Jóváhagyott stratégiai dokumentum az óvoda működését meghatározó elvek, célok, feladatok és értékek meghatározásával.

• Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde éves munkatervei

A pedagógiai program cél és feladatrendszeréből, egy adott nevelési évre lebontott, kiemelt pedagógiai feladatsort tartalmaz, felelősök jelölésével, az ellenőrzés, értékelés szempontjainak meghatározásával. Mellékletét képezik az aktuális évre szerveződő munkaközösségek munkatervei.

Célja: a pedagógiai program hatásvizsgálata, beválása, a szakmai színvonal, a pedagógiai célkitűzések megvalósítása.

- **Óvodai felvételi előjegyzési napló**

Az óvodai felvételi előjegyzési napló az óvodába jelentkezett gyermekek nyilvántartására szolgál. A napló nevelési év végén történő lezárásakor fel kell tüntetni a felvételre jelentkező, a felvett és a fellebbezés eredményeként felvett gyermekek számát.

A gyermekkel kapcsolatos döntéseket írásban hozzuk meg, amely elsőfokú döntésnek minősül.

Az óvoda döntése, intézkedése elmulasztása ellen a szülő a közléstől, ennek hiányában a tudomására jutástól számított tizenöt napon belül indíthat eljárást a gyermek érdekében. Az óvoda döntése a törvény alapján, jogerős, ha a tizenöt napos határidőn belül a szülő nem nyújtott be eljárást megindító kérelmet.

- **Óvodai csoportnapló**

Az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.

- **A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció**

A gyermek óvodába kerülésétől az iskolába lépésig vezetett, az egyéni fejlődést diagnosztizáló dokumentum, amely tartalmazza a megfigyeléseket, méréseket, a mérési eredményen alapuló egyéni fejlesztési terveket, a családlátogatás tapasztalatait, anamnézist, a szülőkkel való kapcsolattartás, tájékoztatás tartalmi elemeit

- **Felvételi, és mulasztási napló**

A gyermekek adatainak pontos **nyilvántartása**, a rendszeres óvodába járás rögzítése, naprakész **vezetése**.

A nyilvántartandó adatok köre gyermekenként:

- a gyermek óvodai fejlődésével kapcsolatos adatok,
- a gyermek óvodai jogviszonyával, a tanuló tanulói jogviszonyával kapcsolatos adatok,
- felvétellel kapcsolatos adatok,
- jogviszony szünetelésével, megszűnésével kapcsolatos adatok,
- a gyermek mulasztásával kapcsolatos adatok,
- az a köznevelési alapeladat, amelyre a jogviszony irányul,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre vonatkozó adatok,
- a gyermekbalesetre vonatkozó adatok,
- a gyermek oktatási azonosító száma.

5.6. Az óvoda kapcsolatrendszere

A köznevelési intézményrendszer részeként kiemelt feladatunk, hogy minden gyermek számára biztosítsuk a tartalmas, boldog gyermekkort, elősegítsük személyiségük kiteljesedését.

Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy az óvoda sokrétű kapcsolatrendszerrel működtessen.

5.6.1. Családokkal való együttműködés

Az óvoda a közoktatási rendszer része, a **családdal szorosan együttműködve, a családi nevelést kiegészítve, esetenként hátránycsökkentő szerepet betöltve** segíti a gyermek fejlődését.

Intézményeinkben a családokkal való együttműködés formái változatosak, sokrétűek. Magukban foglalják a személyes kapcsolatot, a közös rendezvényeket, a jeles napok megünneplésének, a szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségét oly módon, ahogy az óvoda és a család igénye kívánja.

Célja:

A család és az óvoda nevelőpartneri kapcsolatának fejlesztése, kiemelten a gondoskodó, óvó-védő, a gyermek fejlődését támogató, szeretetet adó családi nevelés elősegítésére.

Alapelveink:

- nyitottság a szülő problémáinak meghallgatásában, megértés, tapintat a segítségnyújtás formáiban,
- a szülői fórumok, kapcsolattartási formák hatékony igazítása a helyi pedagógiai programokból adódó közös feladatok megoldásához, a szülői aktivitás növelése egy-egy nevelési kérdés feldolgozásában;
- a család-óvoda kapcsolatrendszerének folyamatos gazdagítása,
- az ünnepek, jeles napok nyitottságával nyújtunk pozitív mintát a családoknak, erősítjük az ünnep örömeit,
- a szülők segítése gyermekük jogainak megóvása érdekében, hogy intézkedéseiket megtehessek, a jogszabályi kötelezettségeket, különleges jogokat érvényesítsék,
- naprakész információcsere a sajátos nevelési igényű gyermekek szüleivel, a fejlesztés hatékonysága érdekében,
- az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direktebb módszereinek alkalmazása. (előadás, vitaindító, cikkek ajánlása, faliújságra helyezése),
- szemléletformálás a családon belüli arányos munkamegosztás működtetése érdekében. Figyelem ráirányítás arra, hogy a gyermek szabadon kifejlesztheti személyes képességeit, szabad választási lehetőséggel,
- szemléletformálás: az iskolára való előkészítés az óvodában nem külön feladat, foglalkozás, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves nevelési folyamat eredménye, az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével az óvoda kiegészíti a családi nevelést. A szülők tájékoztatása a kimenő gyermekek aktuális fejlettségi szintjét, fejlődési jellemzőit, fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentum kérésének és iskolába általuk való továbbításának lehetőségéről.
- az indirekt hatások mellett tudatos szemléletformálás, a szülők bevonása az óvodában a gyerekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe (papírgyűjtés, komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés, a háztartásban felesleges csomagolóanyagok gyűjtése óvodai felhasználásra, közös kirándulás stb.).
- az óvodai dokumentumokban megfogalmazott normarendszer elfogadására, nevelési felfogásba építésére motiválás. A családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása. A szülőkkel, gyermekekkel való közös gondolkodás,

véleménycsere, döntés eredményeként a programmal összeegyeztethető plurális értékek beépítése az óvoda normarendszerébe,

- a családokkal való együttműködés formái

Kapcsolattartás formája	Cél, tartalom	Munkaforma
Ovicsalogatók	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A gyermekek és szülők ismerkedése az óvodai élettel, „ráhangolás” az óvodára 	Egyéni elbeszélgetés Játék a gyermekkel
Beiratkozás	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ismerkedés az óvodával ➤ Az óvoda programjának megismerése ➤ Adatfelvétel ➤ Óvodai jogviszony létesítése 	Egyéni elbeszélgetés
Családlátogatás (igény szerint)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A gyermek életkörülményeinek, a gyermek családon belüli helyének megismerése ➤ Szülők nevelési koncepciójának megismerése ➤ Óvodapedagógusok megismerése ➤ Anamnézis felvétele 	Egyéni elbeszélgetés Játék a gyermekkel
Ismerkedés az óvodai élettel (beszoktatás)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az óvoda szokásrendszerének megismerése ➤ Az óvoda tevékenységrendszerének megismerése ➤ Szülő-gyermek kapcsolat megismerése ➤ Kölcsönös bizalomépítés 	Közös játék, közös tevékenykedés a gyermekkel, szülővel Tapasztalatok megbeszélése
Családok számára nyitott közös délelőttök, játékdélutánok	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A játék fontosságának erősítése a szülőkből ➤ Közös élmények által az óvodához való kötődés erősítése ➤ Szabadidős, családi játéktevékenységekhez ötletadás ➤ Család funkciójának erősítése 	Közös játékok Barkácsolások
Családok számára nyitott közös sportrendezvények	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Egészséges életmód szemléletének erősítése ➤ Közösségi érzés mélyítése ➤ Sportolási kedv fokozása 	Óvodaközi, tagóvodai, vagy csoportszintű vetélkedők
Családok számára nyitott közös kirándulások	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A természet szeretetére, védelmére nevelés terjesztése ➤ Természeti kincsek, és kulturális örökségek megismerése, és védelme ➤ Egészséges életmódra nevelés természetjárással ➤ Szabadidő hasznos eltöltésének támogatása 	Kirándulások Túrák Közös főzés Közös játékok

Kapcsolattartás formája	Cél, tartalom	Munkaforma
	➤ Az óvodához való kötődés erősítése	
Anyák napja (apák napja, családok napja)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Családi kapcsolatok erősítése ➤ Szülők, felnőttek iránti tiszteletre nevelés ➤ Meghitt, közös együttlét, közös játékélmény 	Előkészületek (ajándék, helyszín) Beszélgetés Közös együttlét
Ünnepek, rendezvények	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az óvoda- család kapcsolatának mélyítése ➤ Hagyományápolás 	Szervezés Közös ünneplés Játék, tánc
Összevont szülői értekezlet, találkozó	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az inkluzív nevelés értékeinek közvetítése, óvodai élettel kapcsolatos információk megosztása ➤ Az óvodai szülői közösséget érintő témák megbeszélése, egyetértési lehetőség biztosítása ➤ Nevelési feladatok feldolgozása szülői fórum életre hívásával, szakember bevonásával ➤ A szülők véleményén alapuló visszajelzések ismertetése, összegzése, értékelése ➤ Gyermeki, szülői jogok, kötelességek ismertetése 	Tájékoztatás Beszélgetés Előadás Tréning
Csoportos szülői értekezlet, találkozó	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A gyermekcsoport életével kapcsolatos nevelési feladatok, programok megbeszélése, egyeztetése ➤ Egy- egy probléma, nevelési feladat feldolgozása 	Beszélgetés Tájékoztatás
Fogadóóra	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A szülő tájékoztatása a gyermek fejlődéséről ➤ Egyéni fejlesztési terv ismertetése, további fejlesztési lehetőségek megbeszélése ➤ Esetmegbeszélések 	Egyéni megbeszélés
Szülői Szervezet	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Szülői érdekképviselet érvényesítése ➤ Szülői feladatok koordinálása ➤ Szülői kezdeményezések megbeszélése 	Megbeszélés Tájékoztatás

A szülőkkel való kapcsolattartáshoz informális lehetőségeket is felhasználunk:

- Közérdekű hírek, aktualitások megjelenítése hirdetőn,
- Helyi kiadványok elérhetővé tétele,
- Napi beszélgetések.
- Zárt- és mindenki számára elérhető, publikus közösségi portálok.

Az együttműködés várható eredménye:

- Kialakul az őszinte, partneri kapcsolat, amely tiszteleten, és bizalmon alapulva elősegíti az együttműködést.
- A szülői, és óvodai nevelési elvek közelítenek egymáshoz, hasonló nevelési hatások érik a gyermekeket, amelyek a legoptimálisabb környezetét jelentik a gyermek fejlődésének.
- A szülők naprakész információkhoz jutnak gyermekük fejlődéséről.
- Az óvoda életével kapcsolatosan jól informáltak.

5.6.2. Óvoda-iskola kapcsolata

Városunkban több általános iskola várja az óvodából érkező gyermekeket, fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megismerkedjenek az iskola életével, és a leendő tanítók is kapcsolatot létesíthessenek a leendő elsősökkel.

Célja:

Az óvodából az iskolába való átmenet segítése, a pedagógiai módszerek, eljárások összehangolása, közös hagyományrendszer kialakítása, formálása.

Feladataink:

- Együttműködés az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében. (A gyermek megfelelő készségeinek, képességeinek kialakítása a nevelőmunkánk folyamatában, a szülők iskolaválasztásának segítése, kölcsönös intézménylátogatási terv elkészítése, megvalósítása, esetmegbeszélések, a gyermekek után követése, beilleszkedésük támogatása)
- Figyelem felhívás arra, hogy a kimenő gyermek aktuális fejlettségi szintjét és a fejlesztés feladatait tartalmazó dokumentumot kérhetik a szülőtől.
- Konzultáció óvodából iskolába érkező gyermek aktuális állapotának jellemzőiről.
- Visszacsatolás a partneri igény/elégedettség mérés eredményeiről.
- A jó kapcsolat kialakításában egymás munkájának megismerése, a kölcsönös tiszteleten alapuló elfogadása szolgál.

A kapcsolattartás formái:

- Nagycsoportos gyermekeink látogatása az első osztályban tanítási órán.
- Pedagógusok tapasztalatcseréje, mindkét intézményben kölcsönös érdeklődésen alapuló szakmai hospitálás, konzultáció, kontroll, visszacsatolás – az első osztályt végzett gyermekek eredményei alapján vizsgálhatják az óvodai nevelés hatásrendszerét.
- Közös szervezésű szakmai fórumok rendezése, külső előadók részvételével, mely pedagógiai, módszertani kérdéskörökre épül.
- Jeles napok közös megünneplése, hagyományteremtés, hagyományápolás.
- Szülők részére közös tájékoztató, ismerkedés a NAT-ban megfogalmazottakkal, az iskolai szokásokkal, elvárásokkal.

Óvoda – iskola átmenet támogatása

- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka biztosítása az intézményekben
 - tanulási képességek megalapozása
 - tanulási, és egyéb rész-képesség zavarok kialakulásának megelőzése szűrő vizsgálatokkal és egyéni fejlesztéssel
 - kiemelkedő képességű gyermekek felkarolása
- Iskolaválasztás támogatása
 - az SNI és HHH gyermekekkel kapcsolatos hatékony, konstruktív felvilágosítás, tanácsadás, segítségnyújtás
- Az iskolákkal közös óvoda – iskola átmenetet elősegítő program kidolgozása
 - kölcsönös látogatások,
 - esetmegbeszélések,
 - szakmai műhelyek,
 - közös programok,
 - gyermekek mérési eredményeinek megismertetése.
- A gyermekek fejlődésének utókövetése az általános iskola első éveiben.

5.6.3. Az óvoda kapcsolat rendszere

A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában az **óvodák nyitottak, kezdeményezők**. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz, szükségletekhez, helyi sajátosságokhoz, a szűkebb és tágabb társadalmi környezet jellemzőihez.

Az óvoda kapcsolatai	Kapcsolattartás célja	Kapcsolattartás formája
Fenntartó, köznevelési feladatokkal megbízott alpolgármester, jegyző, Salgótarján Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Humánszolgáltatási és Szervezési Iroda vezetője, köznevelési referense, önkormányzati képviselők	<ul style="list-style-type: none"> • Az Nkt.-ből és más vonatkozó jogszabályokból származó információkról hivatalos tájékoztatás az elvárásoknak, jogszabályi feltételeknek megfelelő működés céljából • Adatszolgáltatások teljesítése 	<ul style="list-style-type: none"> • Kölcsönös tájékoztatás, egyéni személyes megbeszélések, beszámolók, adatszolgáltatás.
KIGSZ	<ul style="list-style-type: none"> • Kölcsönös tájékoztatás, segítségnyújtás. naprakész információcsere. Segítő, támogató partneri együttműködés. 	<ul style="list-style-type: none"> • Törvényes, gazdálkodási működtetés, tervezés, számlázás, felújítási, karbantartási feladatok megoldása.

<p>Nógrád Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak feltárása, megoldása. • Segítségnyújtás annak eldöntésében, hogy a gyermek elérte-e a tankötelezettség teljesítéséhez szükséges fejlettséget. • A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján az SNI és a BTMN-es gyermekek megfelelő fejlesztése, a speciális szakemberek, fejlesztőpedagógusok irányításával. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rászoruló gyermekeink részvétele speciális fejlesztő foglalkozásokon. • Iskolaérettségi vizsgálatok. • A Nevelési Tanácsadó szakemberei és az óvodapedagógusok konzultációja egy-egy gyermek fejlesztése érdekében, a közös feladatok megbeszélése.
<p>Oktatási Hivatal Salgótarjáni Pedagógiai Oktatási Központ (POK)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagógiai értékelés • Szaktanácsadás • Pedagógiai tájékoztatás • Pedagógusképzés, továbbképzés 	<ul style="list-style-type: none"> • Továbbképzések, előadások, szakmai konzultációk. • Szakértői, szaktanácsadói látogatás, mérések.
<p>Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az SNI testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- vagy más fogyatékos gyermekek ellátása szakértői vélemény alapján, annak meghatározása, hogy mely nevelési, oktatási intézménybe nyerjen felvételt a gyermek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Az óvoda által beutalt gyermek vizsgálata. • A Pedagógiai Szakszolgálat által beutalt gyermekek vizsgálata. Szakmai, pedagógiai konzultáció a bizottság szakemberei és az óvodapedagógusok között.
<p>Salgótarján és Térsége Egészségügyi – Szociális Központ Gyermekjóléti Szolgálat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekeink esélyteremtése, segítése, 	<ul style="list-style-type: none"> • Szakmai konzultációk, megbeszélések, környezettanulmányok.

	<p>anyagi és nevelési problémák enyhítése.</p> <ul style="list-style-type: none"> Gyermekvédelmi törvénynek megfelelő jelzőrendszeri szerep működtetése 	
Egészségügyi szervek	<ul style="list-style-type: none"> Védőnővel, orvossal való kapcsolattartás, évi közös terv alapján 	<ul style="list-style-type: none"> Megbeszélés Tisztasági vizsgálatok Felvilágosító előadások
Roma Nemzetiségi Önkormányzat	<ul style="list-style-type: none"> Óvodánkba járó roma családok segítése, érdekeik védelme, a gyermekek differenciált fejlesztésének bővítése az esélyteremtés érdekében. Nemzetiségi óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a nemzetiségi nyelvvel, és kultúrával való ismerkedés biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> Közös programok Megbeszélések Együttműködési megállapodások
Közművelődési Intézmények (Balassi Bálint Könyvtár, Dornay Béla Múzeum, József Attila Művelődési és Konferencia Központ)	<ul style="list-style-type: none"> Kulturális, és művelődési igény alapozása, tárlatok, előadások megtekintésével. Gazdagító programok igénybevétele a gyermekek tudásvágyának szélesítése, esztétikai befogadókészségük erősítése érdekében 	<ul style="list-style-type: none"> látogatás, tájékoztató, megbeszélés, rendezvényeken való részvétel.
Érdekvédelmi, és civil szervezetek (Magyar Óvodapedagógiai Egyesület, Magyar Pedagógiai Társaság, Magyar Vöröskereszt Salgótarjáni Egyesülete, Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata, Gyermekekért Baráti Kör)	<ul style="list-style-type: none"> Pedagógiai, szakmai megújulásunkat, innovációs munkánkat jól segítő előadásokon, rendezvényeken való részvétel. Bázisintézményi feladatok felvállalása 	<ul style="list-style-type: none"> Látogatás, közös programok, megbeszélések, együttműködési megállapodások.
Gyermekétkeztetést ellátó szolgáltató	<ul style="list-style-type: none"> Szülők megnyerése az étkezési alapanyagok használata, az ételek ízesítése területén. A speciális étkezési problémákkal küzdő gyermekek igényeinek való 	<ul style="list-style-type: none"> Napi jelzések, adategyeztetések. Étkeztetéssel kapcsolatos mérőlapok kitöltése.

	megfelelés, együttműködés a szülővel.	
Büki Nemzeti Park Igazgatóság Baglyas-kő vár Természetvédelmi Látogatóközpont	<ul style="list-style-type: none"> • Minél több óvodai gyermekcsoport bevonása a játékos ismeretszerzésbe, természetismereti modulokon keresztül, felkínálva ez által nekik a természet megismerésének, megszeretésének és megóvásának sokszínűbb lehetőségét. • A gyermekek természethez fűződő érzelmeinek, ismereteinek gazdagítása a látogatóközpont feltételrendszerének igénylésével 	<ul style="list-style-type: none"> • Kölcsönös intézménylátogatások, a felkínált programokon való részvétel.
MLSZ-Bozsik Ovi-Foci	<ul style="list-style-type: none"> • A gyermekek számára lehetőség biztosítása a sportág megismerésére. Mozgásigényük, ismeretük gazdagítása. 	<p>Heti sportfoglalkozások, Ovi-Foci rangadók</p> <ul style="list-style-type: none"> • Együttműködési megállapodások, megbeszélések

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

5.6.4. Az intézményegységek kapcsolattartása az együttműködés alapelvei

- Demokratikusan együttműködő nevelőtestületek, munkaközösségek formálása, amelynek alapja a biztonságérzeten alapuló következetes, ésszerű, őszinte, mindenki által elfogadható munkafegyelem.
- A döntések előkészítésében megfelelő, korrekt információcsere, vélemény és javaslattételi lehetőség nyújtása az óvodavezetés részéről, a foglalkoztatottak számára.
- A tagintézmény-igazgatók és az ott foglalkoztatottak bevonása a tervezéstől a végrehajtásig, az intézményeket érintő feladatok megoldása, hogy minél aktívabban, felelősségteljesebben vegyenek részt az irányító munkában is.
- Szervezeti kultúra színvonalának emelése (munkaközösségi programok, értekezletek, óvodai tapasztalatcserék, kirándulások, egyéb rendezvények), hogy az óvodák foglalkoztatottai között jó munkatársi viszony, őszinte, nyílt véleményalkotás érvényesülése érdekében.
- A helyi pedagógiai specialitások, saját arculat megtartása, továbbfejlesztése, a programok bevezetésének segítése, az óvodákban folyó szakmai munka minőségi fejlesztése útján, az

újszerű pedagógiai módszerek átadásának lehetővé tételével, az egymástól való tanulás, tapasztalás, szakmai viták, pedagógiai elemző munka biztosításával.

- A pedagógiai programok megvalósítása során a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztésének differenciált érvényesítése.
- Az elektronikus kapcsolat, közös szoftverek alkalmazása, azonos értelmezése, felhasználása, a naprakész, korrekt információcsere céljából.

6. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk

A gyermek fejlődésének alapja, hogy óvó, védő, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Ezért a gyermekvédelmi munkánkat a humánus, a segítőkészség, a megértés, és a támaszkodás jelenti.

A gyermek személyiségének, emberi méltóságának, jogainak tiszteletben tartása, a gyermeki jogok érvényesülése a nevelésben résztvevőkön múlik, ezért minden óvodapedagógus munkaköri feladata, a nevelőmunka szerves része, amelynek koordinálása a gyermekvédelmi felelős feladata.

Óvodai fejlesztőprogram:

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre kiemelt figyelmet fordítunk: az egyéni fejlesztési tervben megjelenő képességkibontakoztatás terén. Továbbá rendszeres óvodáztatását is figyelemmel kísérjük.

Gyermekvédelmi munkánk célja:

- A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódva a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése.
- A családok és a gyermekek eltérő szükségleteire tekintettel a gyermekvédelmi törvény alkalmazása, a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet felismerésében, kezelésében, megszüntetésében.
- A gyermeket hátrányosan érintő körülmények feltárása, korai prevenció megvalósítása az egészséges életmód, az érzelmi-, értelmi nevelés és szocializáció területén – szorosan együttműködve a családdal.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beíratásnak támogatása, rendszeres óvodába járásának elősegítése.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.
- A kapcsolódó nyilvántartások naprakész, pontos vezetése.
- A gyermekvédelmi törvénynek megfelelő jelzőrendszeri szerep működtetése.

A főigazgató, a főigazgató-helyettesek és a tagintézmény-igazgatók gyermekvédelmi feladatai:

- a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezése, ellátása a nevelő és oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, a gyermekbalesetek megelőzése, a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatainak megszervezése.
- A gyermek óvodába kerülésének biztosítása.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek óvodai beiratásának támogatása,
- Az integrációt elősegítő csoportalakítás, az arányos elosztás megvalósítása.
- Az igazolatlan hiányzások ügyében történő intézkedés.
- Kapcsolattartás a Salgótarján és Térsége Egészségügyi – Szociális Központ Gyermekjóléti Szolgálatával, a Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Salgótarjáni Járási Hivatal Gyámügyi Osztályával, Salgótarján Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Humánszolgáltatási és Szervezési, valamint Hatósági Irodájával
- Szociális hátrányok enyhítését célzó tevékenységek szervezése (segítő szervezetekkel kapcsolattartás, támogatási lehetőségekről tájékoztatás nyújtása, karitatív szervezetekkel együttműködés és kapcsolattartás, helyi szintű játék – és ruhagyűjtési akciók szervezése.)

Az óvodapedagógus feladatai:

- valamennyi három évet betöltött gyermek – különös tekintettel a hátrányos és veszélyeztetett helyzetűekre – felkutatása, rendszeres óvodába járatása (kapcsolattartás körzeti védőnővel, gyermekorvossal),
- gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás, a prevenció kiterjesztése minden gyermekre
- a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat bevonásával a jelzőrendszer működtetése, lehetőségeken belül minden segítség megadása
- a nevelő hatások összehangolása a családokkal, szülői és gyermeki jogok, köteleességek megismertetése, és érvényesítése az intézményben
- a „különbözőség”, az identitástudat életkornak megfelelő megértetése, elfogadtatása,
- az esélyegyenlőtlenség csökkentése mellett a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.
- az értelmi képességek és egyéb (SNI, BTMN) területén mutatkozó eltérések kezelése – tehetséggondozás, felzárkóztatás,
- a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, az igazolatlan hiányzások minimalizálása, kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztésének tervezése, a fejlődés támogatása, az egyéni fejlődés értékelésének megvalósítása.
- a családok megismerése, segítése tanácsadással, együttműködő kapcsolat kialakítása, a szülői szerep eredményes betöltésének elősegítése a titoktartási kötelezettség megtartása mellett
- befogadó környezet biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése, a gyermekek beilleszkedésének elősegítése, az inkluzív nevelés szellemében
- a felzárkóztatás megszervezése,
- egyéni tehetséggondozás,

- a hátrányok csökkentése érdekében egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltése érdekében,
- a gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása,
- segítő szakemberek igénybevétele a problémák típusának megfelelően,
- együttműködés a társszervekkel, jelzőrendszer működtetése.

Gyermekvédelmi felelősök feladatai:

A munkaköri leírásban meghatározásra kerülnek a gyermekvédelmi felelős feladatai.

A pedagógiai programban minden nevelőtestület a helyi sajátosságok figyelembevételével kidolgozza e tevékenységkör mélységét:

- Okok feltárása, amelyek a gyermekek egészséges személyiségfejlődését akadályozhatják, vagy hátrányosan befolyásolják.
- A foglalkoztatottak, szülők, gyermekek körében annak elfogadtatása, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Érdekképviselő ellátása a szociális, a nevelő – fejlesztő, az egészségügyi, szociálpolitikai, jogi érdekvédelemért, valamint a gyermekjóléti- és védelmi szolgáltatások igénybevétele érdekében.
- A gyermeket, családot megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése.
- Munkájáról folyamatosan tájékoztatja közvetlen felettesét.
- Figyelemmel kíséri a gyermekek rendszeres óvodába járását, problémás esetekben eljárást kezdeményez tapasztalatainak átadásával az óvoda igazgatójánál.
- Aktívan vesz részt az óvodapedagógusokkal közösen szervezett családlátogatásokon
- Összesítő nyilvántartást vezet, amelynek szempontjai a gyermek fejlődését veszélyeztető tényezők feltárása
 - A gyermek testi fejlődését, egészségét veszélyeztető okok.
 - Pszichés károsodás.
 - Tágabb környezet ártalmi.
 - Súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés.
 - Elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi – lelki bántalmazás.
 - Súlyos érzékszervi károsodás illetve betegség.

6.1. Gyermekbalesetek megelőzése

Az óvodáskorú gyermeknek — életkori sajátosságai miatt — még nincs veszélyérzete. Minden óvodapedagógus feladatát képezi, hogy a rábízott gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjék, továbbá ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedést megtegye.

Különösen fontos ez, ha:

- az udvaron tartózkodnak,
- különböző közlekedési eszközzel közlekednek, vagy részt vesznek a gyalogos forgalomban

- ha valamilyen rendezvényen vesznek részt

Amennyiben az óvodában baleset történik, a pedagógusnak azonnal értesítenie kell a szülőt, és az eset súlyát mérlegelve mentőt kell hívnia. Minden óvodai balesetről jegyzőkönyv készül, amelynek egy példánya a szülőt illeti.

A nevelőmunka egészséges, biztonságos feltételeinek megteremtése (baleseteket kiváltó, tárgyi környezet, helyzetek kizárása; veszélykerülő magatartási formák, technikák megismertetése, ebbe a szülők bevonása).

6.2. Egészségügyi vizsgálatok biztosítása

Az egészségtudatos szemlélet megalapozása érdekében

Rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása – a gyermeki jogok érvényesülését szolgálja – évente egyszer az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX.3.) NM. rendelet 4. sz. melléklete alapján fogorvosi szűrővizsgálatra a fogorvossal való egyeztetés alapján a fogorvosi rendelőben kerül sor.

6.3. Az egészséges életmód biztosítása

Az óvodai nevelésünk egyik alapfeladata az óvodás gyermekek testi, lelki és szellemi szükségleteinek kielégítése. Ezen belül az egészséges életmód alakítása.

- Az étkeztetés mennyiségi, minőségi ellenőrzése közösen a fogyasztóvédelem, és az egészségügyi államigazgatási szerv szakembereivel.
- A körülmények – tárgyi, személyi, pedagógiai feltételek – megteremtése, alakítása, folyamatos ellenőrzése.

1-es típusú diabéteszsel élő gyermek, tanulók kötelező óvodai ellátása

- A gyermek szülőjének vagy más törvényes képviselőjének kérelmezni kell az ellátást. Az intézményeknek az ellátást a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján kell biztosítani.
- A nevelési-oktatási intézmény igazgatója a fenti feladat ellátását olyan pedagógus, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján (a NOKS-nak legalább érettségi végzettséggel kell rendelkeznie), biztosítja, aki az OH által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén vett részt, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy az iskolaorvos vagy iskolavédőnök útján biztosítja.
- A pedagógus vagy nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja elvégzi a;
 - a vércukorszint szükség szerinti mérést,
 - szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.
- Az adott intézmény igazgatója a diabéteszes gyermek, esetleges rosszulléte esetén az Eütv.-vel összhangban álló speciális ellátási eljárásrendet kell, hogy kialakítson.
- Szülői kérvény: Eütv. 15.§ (5) bekezdésében foglaltak értelmében az invazív beavatkozásokhoz és a 197. § szerinti önkéntes gyógykezelésbe vételhez a beteg írásbeli vagy

- amennyiben erre nem képes - két tanú együttes jelenlétében, szóban vagy más módon megtett nyilatkozata szükséges.

- Fenti jogszabályhely 15. § (6) bekezdésében foglaltak értelmében a beteg a beavatkozás elvégzéséhez való beleegyezését bármikor visszavonhatja. A beleegyezés alapos ok nélküli visszavonása esetén azonban kötelezhető az ennek következtében felmerült és indokolt költségek megtérítésére.

Fokozott kockázatú allergiás betegséggel küzdő gyermekek ellátása:

- a szülő kötelessége nyilatkozni, ha a gyermeke érintett az ilyen típusú allergiával
- abban az esetben, ha van ilyen gyermek az óvodában, szükséges egy fő kijelölése az ő támogatására
- szükséges az Oktatási Hivatal által szervezett képzésen való részvétel
- az érintett gyermekek a mindig náluk lévő 2 db adrenalin tartalmú autoinjektor mellett írassanak fel egy harmadikat is, amelyet vigyenek be az intézménybe extra biztonsági tartalékként
- az óvoda orvos, védőnő a szülők bevonásával ellátási tervet alakít ki
- legfontosabb, kialakítani az allergén minimalizált környezetet

6.4. A gyermek óvodába kerülésének biztosítása

- Célunk, hogy minden Salgótarjáni lakóhellyel rendelkező gyermek kerüljön be az óvoda rendszerébe, aki a 3. életévét adott év augusztus 31-ig betölti. Különös figyelmet fordítunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre.
- Kapcsolatfelvétel a gyermekorvossal, védőnővel, az óvodáskorú gyermekek megismerése céljából.

6.5. A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme

- Minden óvodában, minden alkalmazottól kötelező érvényű elvárás a belső információk megtartása. Nem fordulhat elő, hogy egyes gyermekekről nyilvánosan, vagy illetéktelen személyeknek felvilágosítást nyújtsanak.
- Ugyanez vonatkozik a gyermek által, vagy gyermeknek okozott károkra. Az óvoda köteles a rábízott gyermek felügyeletét ellátni és ügyelni arra, hogy a gyermek kárt ne okozzon és őt károsodás ne érje.

6.6. A gyermekvédelmi program megvalósításának feltételei

Személyi	<ul style="list-style-type: none">• intézményi gyermekvédelmi felelős alkalmazása• az óvodai foglalkoztatottak képzése gyermekvédelmi továbbképzéseken• technikai foglalkoztatottak folyamatos tájékoztatása a témában
-----------------	--

Tárgyi	<ul style="list-style-type: none"> • egészséges, nyugodt környezet biztosítása, fenntartása • a fejlesztéshez szükséges speciális eszközök biztosítása • pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése • cégek, civil szervezetek, szponzorok támogatásának megszerzése • segélyszervezetek akcióiban való részvétel • óvodai szociális szolgáltatások, lehetőségek felkínálása
---------------	--

6.7. Óvodai fejlesztőprogram

Feladatunk:

- Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.
- Megfelelő minőségű és időtartamú korai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HH/HHH) gyermekek részére.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembevételével.

Területei:

- a) a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatok ellátása,
 - egyéni fejlesztési terv készítése
 - inger-és információgazdag óvodai tevékenységrendszer biztosítása
 - minden érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása
 - képességek, részképességek differenciált fejlesztése
 - inkluzív tanulási környezet feltételeinek biztosítása
 - kulturális rendezvények látogatása
 - szülők háromszori tájékoztatása a gyermek fejlődésmenetéről
 - fejlettség szerinti beiskolázás, a sikeres iskolakezdés érdekében
- b) a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenység
 - alapszükségletek kielégítése: nyugodt óvodai környezet biztosítása, korai tízóraiztatás, higiénés tevékenységek gyakorlása,
 - napi szintű gyümölcs-és zöldségfogyasztás, kiemelten figyelve a rágás fontosságára, ingyenes étkezési lehetőség biztosítása a szülői nyilatkozatok figyelembevételével,
 - segítségnyújtás kérelmek beadásának megírásával
- c) az együttműködések kialakítása azokkal a szolgáltatókkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.
 - team csoportos összejövetelek a gyermekjóléti szolgálat, védőnő, vagy fejlesztőpedagógusok meghívásával
 - karitatív szervezetekkel kapcsolattartás

Feladatunk:

- A hátrányos helyzetű (HH), és a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermek egyenlő elosztásával biztosítani intézményi- és csoport szinten a szegregációmentességet.
- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel.
- Személyi, és tárgyi feltételek biztosítása

Várható eredmény:

- Érvényesülnek a gyermeki jogok.
- Megvalósul a szociálisan hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekek felzárkóztatása, tehetségfejlesztése.
- Folyamatos, egymást segítő kapcsolat alakul ki a rászoruló családok és óvoda között.
- Csökken az esélyegyenlőtlenség.
- Csökken az igazolatlan mulasztások száma

6.8. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.

6.8.1. Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel élő gyermekek integrált nevelése

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 139. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készítünk, és a végrehajtásában közreműködő óvodapedagógus rögzíti a fejlesztés eredményét.

Óvodáinkban évről-évre emelkedik azoknak a gyermeknek a száma, akiknek szükségük van a megsegítésre, hátrányos helyzete, születési determinációja, részképesség zavara miatt.

A speciális nevelési szükséglet nem, a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre összpontosít, az orvosi jellegű osztályozást, felváltja a pedagógiai hangsúly.

A fenntartói döntés, és feladat-ellátási kötelezettség az alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján, óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek fogalomköréhez tartozó gyermekek ellátása kiterjed, az:

- **érzékszervi**, (látássérült, hallássérült),
- **értelmi**, (enyhe fokban sérült),
- **beszéd fogyatékos**,
- **egyéb pszichés fejlődési zavarral** (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartászavarral) küzdő gyermekekre, tanulóakra. A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre,
- **a beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel** küzdő gyermekek problémáinak feltárására, segítésére,

- **a mozgásszervi fogyatékos és**
- **az autizmus spektrum zavarral küzdő** (autista) gyermekekre.

Célunk:

- a gyermekek integrált nevelésének, esélyegyenlőségének biztosítása,
- életminőségük, a társadalmi beilleszkedésük javítása,
- a fogyatékból adódó hátrányaik csökkentése,
- a gyermekek közötti különbözőség elfogadása, elfogadtatása

Feladatunk:

- A mindennapi tevékenységekbe a speciális, fejlesztő tevékenységek beépítése, melyek a sajátos nevelési igényű gyermekek felzárkóztatását segítik elő. Rugalmas szervezeti keretek kialakítása, az egyéni foglalkoztatás megvalósításához.
- Az ép funkciók bevonása, a hiányzók pótlása érdekében, a különböző funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A gyermekek egyéni adottságaiból adódó legmagasabb szintű önállóságra nevelése
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- A fejlesztés céljainak meghatározásakor, minden esetben a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatának figyelembevételével.
- Integrált nevelésből adódó pedagógiai feltételek biztosítása.
- Sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása a gyógypedagógus irányításával.
- Egyéni szükségletekhez igazodóan, speciális segédeszközök használatára, elfogadására, következetes használatára, megóvására nevelés
- Kompenzációs lehetőségek körének bővítése, a nem-vagy kevésbé sérült funkciók differenciált működésének tudatos fejlesztése.
- Kiemelkedő, vagy átlagos teljesítményre képes területek felismerése.
- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítők, tájékoztatása a sajátos nevelési szükségleteiről a gyermekek befogadásához.
- A gyermekcsoport felkészítése társuk fogadására.
- A szülők megfelelő tájékoztatása, együttműködés a családdal.

A fejlesztésben minden óvodapedagógus részt vesz, de a fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír.

Speciális ellátási rendszerünkben az egyéni képességfejlesztés sokszínűen valósul meg.

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei alapján óvodánkban kiemelten kezeljük, hogy

- a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangba kerüljenek,
- a gyermekek joga, hogy állapotuknak megfelelő gyógypedagógia ellátásban részesüljenek, fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg,
- nevelésük, fejlesztésük terhelhetőségüket figyelembevételével történjen,

- harmonikus személyiségfejlődésüket, elfogadó, eredményeket értékelő környezet, befogadó csoportlétkör segítse,
- társaik viselkedésében érvényesüljön a hátrányos megkülönböztetés kizárásának elve,
- a fejlesztő foglalkozások az intézmény programjának tartalmi elemeivé váljanak.

6.8.2. Sérülés specifikus fejlesztés feladatai:

Érzékszervi- sérült gyermek fejlesztése

h) Látássérült gyermek fejlesztése

A látássérült gyermekek, nevelés szempontjából lehetnek : vakok, alig látók és gyengén látók. Kiemelt hangsúlyt kap; az önkiszolgálás, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztántartása. Mindvégig figyelembe vesszük a fizikai terhelhetőség korlátait, tekintettel az adott szembetegségre.

Vak gyermekek fejlesztésének feladatai

- Játék közben, az ép érzékszervek aktiválására, mozgás-ritmus, téri tájékozódás fejlesztése.
- Testkultúra kialakítása, tartáshibák megelőzése, fejlesztése.
- Életkoruknak és sérülésük mértékének megfelelő önállóság kialakítása (önkiszolgálás).
A környezet valóság-hű megismertetése, sokszínű érzékeléssel, az eszközök tapinthatóságának biztosításával, támpontokhoz kötött téri tájékozódással.
- Akusztikus minták, mozgás és verbális kifejezések használata az ismeretszerzésben.

Alig látó gyermek fejlesztésének feladatai

- Adottságaik szerint tapintó-halló, vagy látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel, de fontos a látásteljesítmény megőrzése, intenzív fejlesztése is. A fejlesztés területei megegyeznek a gyengén látó gyermekek fejlesztésével.

Gyengén látó gyermekek fejlesztésének feladatai

- Látásukat sokkal közelebről, kisebb térben tudják használni. Nevelésük speciális optika eszközök segítségével, vizuális megismerés útján történik, hallási, tapintási ingerekkel kiegészítve.
- A testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása és az ehhez szükséges környezet megteremtése. (dönthető asztallap, világítás).
- A környezet vizuális megismertetése, látás használatának megtanulása a távoli és közeli környezetben.
- Nagymozgások fejlesztése, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság kialakítása.
- Térbeli tájékozódás fejlesztése a látás használatával.
- A kézügyesség, a finommozgás fejlesztése az írás előkészítése

i) Hallássérült gyermek fejlesztésének feladatai

Súlyosan hallássérült – siket- és enyhén hallás sérült-nagyothalló- gyermekek esetében a halláskárosodás miatt, az érthető kiejtés elmarad, ennek következtében, a nyelvi alapokon

történő fogalmi gondolkodás korlátozódhat, az egész személyiség megváltozhat. A speciális ellátással a súlyos következmények kialakulása csökkenthető.

A hallássérült gyermekek egy része speciális segítséggel részt vehet az óvodai nevelésben.

Központi feladat a kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése, amely az egész napi óvodai tevékenységben jelen van.

Súlyos fokban hallás sérült gyermekek fejlesztésének feladatai

- A hallás fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése.
- Kognitív funkciók-, és a grafomotoros funkciók fejlesztése.
- Érzelmi fejlesztés, az önkiszolgálás fokozása.
- A beszédértés, szókincs a szájról olvasási készség, érthető kiejtésre nevelés.

Enyhe fokban hallás sérült gyermekek fejlesztésének feladatai

Az emberi beszédhang és környezet korlátozott felfogására képesek. Beszédfejlődésük késve, speciális segítséggel indul meg.

- A nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény- és tevékenység erősítése, a beszédérthetőség javítása.
- A nyelvi kommunikáció, helyzetekhez kötött alkalmazása, a megnyilvánulást segítő eszközrendszer használata, a családi-szociális háttér bekapcsolása a fejlesztés rendszerébe.

j) Az enyhén értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztése

Az ép gyermekekkel történő együttnevelés, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti elő.

Feladatunk:

- A gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről való gondoskodás.
- Az önmegvalósítást, szociális beilleszkedést segítő képességek és a gondolkodási képességek fejlesztése.
- Élmények, tapasztalatok biztosítása, a mintaadás és a rendszeresség elvének betartása.

k) Beszéd fogyatékos kisgyermek fejlesztése

Beszéd fogyatékos/súlyosan, akadályozott beszédfejllettségű gyermek szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyskalkulia, súlyos orrhangzóság stb.) miatt eltérően fejlődik.

Az akadályozottság megmutatkozhat, beszédhangok ejtésében, beszédészlelési, megértési zavarokban, beszédritmus sérülésében, a beszédhelyzetek tartós háritásában, megtagadásában, ill. általános beszédgyengességgel együtt járó részképesség kieséssel. A diszfóniák, a hangadás kóros elváltozásai is ide sorolhatók.

Feladatunk:

- Komplexitás a fejlesztésben; sokoldalú percepciófejlesztés, kinezteziás, auditív, vizuális, vizuomotoros koordináció, beszéd motorikus mozgások fejlesztése.
- Aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása.

- Speciális terápiák alkalmazása; diszlexia prevenció, grafomotoros fejlesztés.
- Báb és drámaterápia alkalmazása.
- A mozgás és beszédműveletek, transzfer (átviteli) hatásának tudatos használata.

l) Beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartás-szabályozás zavarral) küzdő gyermekek fejlesztése

A különleges bánásmódot igénylő gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemezi.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat.

Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Feladatunk:

- A szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.
- A szülővel együttműködve a „különbözőség” korai felismerése, diagnosztizáltatása.
- A teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulásának megelőzése.
- Az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségek megalapozása.
- A gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése
- A szülők felkészítése, segítése.

m) A mozgásszervi fogyatékos gyermekek fejlesztése

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgás-szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

Feladatunk:

- A mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése.
- A speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása.

- A tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése.
- Az életkornak megfelelő tapasztalatszerzés biztosítása.
- A megtanult mozgás alkalmazására nevelés.
- Biztosítani a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.
- Kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb. fejlesztése.

n) Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus a szociális, kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének minőségi zavara, amely a személyiségfejlődésnek egészét átható, úgynevezett pervazív zavar.

Feladatunk:

- A szocializációs készségek fejlesztése.
- A kommunikációs készségek fejlesztése.
- Tárgyi, személyi állandóság biztosítása.
- Megfelelő idő biztosítása a tevékenységek végzésre.
- Viselkedési szabályok, helyes viselkedési minták, énkép, önismeret, érzelmek kifejezése, önkontroll tanítása.
- A kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápiája.

6.8.3. A fejlesztés folyamata, szinterei

- Csoportszobai integráció: sérülés-specifikus feladat tervezése a napi tematika szerint szokás szabályrendszerben megjelenő feladatok alapján.
- Csoporton kívüli fejlesztés: a fejlesztőpedagógusok, tervezett tevékenysége.

6.8.4. Szükséges feltételek

Személyi feltételek:

- speciális felkészültségű szakember,
- óvodapedagógus, speciális végzettségű óvodapedagógus,
- dajka

Tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik.

Várható eredmény:

- Komplex szakvélemények figyelembevételével, segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, melyek alapján tervezzük a speciális fejlesztést.
- Speciális módszerekkel, terápiás eljárásokkal ismerkedünk, a sérüléshez megfelelő fejlesztést alkalmazunk.
- Az együttműködés az óvoda foglalkoztatottai között a tervezésben feladatok megosztásában megvalósul.

- A szülők támogató együttműködése folyamatos.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek képessé válnak társaikkal való együttműködésre (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre).
- Képessé válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére.
- Képessé válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.
- Saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végeztetik.
- Kialakul a vizuális jelek felismerése.
- Képessé válnak a környezetükben állandó, adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására.
- Kompenzációs technikákat elsajátítanak.
- Figyelem összpontosításra képessé válnak.

6.8.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

A kreativitással a tehetség sorskérdéseivel már óvodáskorban foglalkozni kell, hiszen ezek a kérdések már az óvodában dőlnek el leginkább.

Az intézmény fontos feladata ezért a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

Célunk:

A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése.

A kiválóan kreatív tehetségígéretes gyermekek további gondozása fejlesztő program keretében, a kiscsoportos kreativitást fejlesztő "tehetséggondozó" foglalkozások segítségével.

Kiemelten megnyilvánuló területek a tehetség területén az óvodában:

- kiváló rajzkészség,
- zenei hallás, ritmusérzék, hangterjedelem,
- természetismereti témák,
- matematikai képesség,
- anyanyelv-kommunikációs képesség,
- testi ügyesség, tánc, harmonikus mozgás, versenysportra való alkalmasság,
- kiemelkedő szociális képesség, vezetői képesség

Óvodánkban a következő területeken foglalkozunk tehetségfejlesztéssel:

- mozgás
 - ovi-foci,
 - természetjárás,
 - futóversenyek,
 - népi gyermekjáték, gyermektánc,
- vizuális nevelés
 - népi kismesterségek,

- kreatív technikák,
- rajzversenyek, kiállítások (részvétel, szervezés),
- irodalmi, anyanyelvi nevelés
 - anyanyelvi nevelés,
 - drámajáték,
 - ovi színház
 - mesemondó rendezvények intézményi és városi szinten
- zenei fejlesztés
 - zeneovi

Feladatunk:

- Felismerni a kreatív gyermekeket, az általunk elkészített mérőeszköz segítségével, ösztönözni, motiválni kreativitásukat.
- Támogató környezet, megfelelő feltételrendszer megteremtése, amelyben a tehetség minél korábban felfedezhető, és kiemelkedő képességeik továbbfejlesztése biztosított.
- E gyermekek erős oldalának fejlesztése. tehetségükkel összefüggő gyenge területeik erősítése, harmonikus fejlesztés megvalósításával.
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, ahol biztosított a feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetősége.
- Szükségeiket kielégítésével, megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági, vágyaik teljesítése.
- Önmagukra taláztatás, a feladatok sokszínűségével való megbirkózásuk motiválása.
- Szakszolgálat tehetségfejlesztő pedagógusával kapcsolatfelvétel, módszertani egyeztetések a fejlesztést, gazdagítást, dúsítást illetően.
- Elkallódásuk elhárítása, különböző helyzetekben való segítségük által.
- A gyermek szabad döntésének támogatása abban, hogy részt vesz-e a különböző felkínált tevékenységekben (szabad be- és kilépés lehetősége).

A fejlesztés tartalma.

- Integráló tehetséggondozás, mely a „tehetségígéretnek” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul.
- Műhelyfoglalkozások szervezése, amelyek a „tehetségígéretnek” speciális érdeklődésére épít a gyermekek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően.
- A differenciálás eszközrendszerével, gazdag programokkal a tehetség fejlesztésének segítése saját óvodai csoporton belül.
- A mindennapi tanulási helyzetbe a fejlesztő feladatok, többletismeretek beépítése.
- Vegyes csoportban több lehetőség biztosítása a dúsítás, gyorsítás érdekében.

6.9. Nemzetiségi nevelés

Alapító okiratunk szerint egy tagóvodánkban (Hétszínvirág Tagóvoda) fordítunk kiemelt figyelmet a roma kulturális nevelésre. identitásuk, nemzeti értékeikkel való találkozás, ismerkedés céljából, játékos formában.

A nemzetiségi nevelés igénybevételére vonatkozóan minden nevelési év elején igényfelmérés történik a szülők körében.

Célunk:

- A roma kultúra elemeivel való megismerkedés lehetőségének felkínálása, hagyományápolás, identitástudat alakítása. A család tagjainak segítése a többségi társadalom érték- és normarendszeréhez való minél sikeresebb alkalmazkodásában.
- A gyermekek biztonságérzetének kialakítása, éreztetve, hogy a „másságukat” elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, ezzel megalapozzuk érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönözzük társas kapcsolataik pozitív alakulását.
- A nemzetiségi nyelv megismerését segíti elő a nemzetiségi nyelven olvasott mesék, mondókák, énekek tanulása, gyakorlása.

Feladatunk:

- A gyermekek személyiségének megismerése, az esetleges lemaradás területeinek, mértékének megállapítása.
- A családi nevelés jellemzőinek megismerése.
- Az érzelmi élet gazdagítása, az érzelmek felett való uralkodás képességének kialakítása, a másság tiszteletben tartása, az identitás alakítása
- Nyelvi képességek, a kommunikáció fejlesztése, a kódolt nyelvhasználat elhagyása.
- Erkölcsi, kulturális értékek megismertetése.
- A magyar és roma gyermekek megismertetése egymás hagyományaival, szokásaival és azok tiszteletben tartására nevelés.
- A roma nemzetiség kultúrájának és szokásainak feltárása, pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Hátrányok kompenzálása a fejlesztési feladatok differenciált, egyénre szabott segítségével.
- Az önkiszolgálás, tisztálkodás, étkezési szokások területén mutatkozó hiányosságok pótlása.
- A roma nemzetiségi értékek (irodalom, zene, népi játék) megismertetése.

A felzárkóztatás tartalma

- Gondozási feladatok
- Készségek, képességek fejlesztése
 - kondicionális képesség (erő, állóképesség, gyorsaság),
 - térérzék, szem- láb- kéz koordináció,
 - figyelem,
 - testséma, irányok, téri tájékozódás,
 - finommotoros koordináció, megfigyelőképesség,
 - érzékelés, tapintás,
 - esztétikai érzék, illetve ritmusérzék

Várható eredmény:

- A gyermekben kialakul a pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt.

- Életkorának és egyéni képességének megfelelően olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket közvetítse.
- Tájékozódni tud kommunikációs helyzetekben.
- Ismeri az anyanemzet kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.
- Kialakulnak érzelmi, erkölcsi normái, ami segíti a társadalmi beilleszkedésben.

7. A gyermek és a közösség fejlődésének, előmenetelének ellenőrzése, értékelése

Célunk:

A gyermek nevelése, fejlesztése, amely folyamat ellenőrzése, elemzése, eredményességének értékelése elengedhetetlen az óvodáskor teljes időtartama alatt. Mindez a gyermek teljes körű megismerésén alapuló, óvodapedagógusi nevelőmunka hatékonyságának tudatos nyomon követését jelenti.

A nevelés folyamatát nyomon követve a csoportok szokás- és szabály-rendjének megfigyelése, mérése, elemzése, értékelése, a kapott eredmények alapján tovább-fejlesztés.

7.1. Óvodánk ellenőrzési – értékelési rendszere

Pedagógiai Programunk hosszú távon meghatározza nevelőtestületünk nevelői, pedagógiai munkáját.

A pedagógiai munka eredményességéért a főigazgató, a főigazgató-helyettesek és a tagintézmény-igazgatók a felelősek, ebből eredően a nevelési folyamat ellenőrzése, értékelése vezetői kompetencia.

Az objektív értékelés feltétele a tervszerűség, alaposág, körültekintés, amelynek megvalósításához meghatározott esetekben szükség van azon nevelőtestületi tagok véleményére, akik az adott területek kiemelkedő szakemberei. Szükség szerint külső véleményeket is kérünk (Fenntartó, szakértők, szaktanácsadók, gazdasági szakemberek, speciális végzettséggel rendelkező szakemberek, stb.)

Az ellenőrzés, elemzés, értékelés óvodánkban a következő dokumentációk alapján történik:

- pedagógiai program,
- éves munkatervék és azok értékelései,
- TÉR,
- a gyermek egyéni személyiségfejlesztési terve.
 - DIFER mérőlapok,
 - fejlődési mutatók,
 - fejlesztőtervek,
- tevékenységi területek csoportonkénti (korcsoportonkénti) tematikus tervei, projektjei

7.2. A gyermekcsoportok fejlődésének ellenőrzési, értékelési rendszere

A csoport és a gyermekek harmonikus egyensúlyban történő fejlődése, a nevelés hatékonysága párhuzamosan kerül mérésre, értékelésre a közösségi fejlődés megvalósulásával.

A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési – fejlesztési eljárások, dokumentumai jelentik a mérés, értékelés alapjait.

Év végén az óvodapedagógusok összegző értékelést végeznek a gyermekek közösségi életének, fejlődésüknek alakulásáról. Az összegzett tapasztalatokra, valamint az éves mérési eredményekre épül a következő év, nevelési – fejlesztési tervezése. Módszere, a szociometria.

7.3. A gyermekek előmenetelének értékelése

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 91. § (3) bek. h) pontja figyelembe vételével valósul meg. Az értékelés bizonyos elemei a csoportnapló részét képezik. (Az adatvédelmi szabályok és a titoktartási kötelezettségre előírt szabályok érvényesítésével.)

A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési – fejlesztési eljárások írásban rögzített dokumentumai jelentik a mérés, értékelés alapjait.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

Az elért eredményekről–fogadóóra keretében – a szülőket tájékoztatjuk, akik aláírásukkal igazolják, hogy megismerték a gyermek haladási ütemét, eredményét és a fejlesztési feladatokat, illetve nyilatkoznak egyetértésükről a rögzítettekkel kapcsolatosan.

Az egyéni fejlődést tartalmazó intézményi szintű dokumentumai:

- gyermek fejlődésének nyomon követése
- csoportnapló: szociometriai vizsgálat elvégzése október hónapban történik, amely alapját képezi a fél évre szóló nevelési tervnek. A nevelési terv értékelése félévkor, majd májusban történik.

A gyermekek egyéni fejlődését a DIFER mérési rendszerrel végezzük, 4 éves kortól minden év október-november hónapban, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél januárban is, amelynek szakszerűsége az óvodapedagógusok ez irányú speciális képzettségén alapul.

8. A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjának hatálya

8.1. A pedagógiai program hatálya

A pedagógiai program 2024. november 1. napján lép hatályba.

Hatályát veszi az 30/2023.(XII.13.) NJB. határozattal elfogadott pedagógiai program.

Salgótarján, 2024. október 14.

Lilinger Hermina
főigazgató

Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde szervezeti ábra (organogram)

